2026/1021

11.5.2026.

DIREKTIVA (EU) 2026/1021 EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

od 29. travnja 2026.

o borbi protiv korupcije, zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2003/568/PUP i Konvencije o borbi protiv korupcije u kojoj sudjeluju službenici Europskih zajednica ili službenici država članica Europske unije te o izmjeni Direktive (EU) 2017/1371 Europskog parlamenta i Vijeća

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 82. stavak 1. točku (d) te članak 83. stavke 1. i 2.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacrta zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora ([1]),

uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija ([2]),

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom ([3]),

budući da:

(1) Korupcija je i dalje velik problem na razini Unije, koji ugrožava stabilnost i sigurnost društava, među ostalim omogućivanjem organiziranog kriminala i drugih teških kaznenih djela. Korupcija potkopava demokratske institucije i univerzalne vrijednosti na kojima se Unija temelji, prije svega vladavinu prava, demokraciju, jednakost i zaštitu temeljnih prava. Ugrožava razvoj, blagostanje te održivost i uključivost naših gospodarstava. Borba protiv korupcije ključna je za jačanje kvalitete demokracije i za potpuno postizanje vladavine prava. Za djelotvorno sprečavanje i borbu protiv korupcije potreban je sveobuhvatan i multidisciplinaran pristup. Svrha je ove Direktive suzbijanje korupcije kaznenopravnim sredstvima, čime se omogućuje bolja prekogranična suradnja među nadležnim tijelima.

(2) Okvirnom odlukom Vijeća 2003/568/PUP ([4]) utvrđuju se zahtjevi za kriminalizaciju korupcije u privatnom sektoru. Konvencija sastavljena na temelju članka K.3 stavka 2. točke (c) Ugovora o Europskoj uniji o borbi protiv korupcije u kojoj sudjeluju službenici Europskih zajednica ili službenici država članica Europske unije ([5]) („Konvencija o borbi protiv korupcije u kojoj sudjeluju službenici Europskih zajednica ili službenici država članica Europske unije”) odnosi se na određena djela korupcije u kojima sudjeluju službenici Europskih zajednica ili službenici država članica općenito. Međutim, ti instrumenti nisu dovoljno sveobuhvatni, a kriminalizacija korupcije trenutačno se razlikuje od jedne do druge države članice, što otežava dosljedan i učinkovit odgovor u cijeloj Uniji. Utvrđeni su i nedostaci u izvršavanju i prepreke suradnji među nadležnim tijelima različitih država članica. Cilj je ove Direktive izmijeniti i proširiti odredbe tih instrumenata. S obzirom na to da su izmjene koje treba provesti opsežne po broju i prirodi, oba bi instrumenta radi jasnoće trebalo u cijelosti zamijeniti u odnosu na države članice koje obvezuje ova Direktiva.

([1]) SL C, C/2024/886, 6.2.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/886/oj.
([2]) SL C, C/2024/1048, 9.2.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/1048/oj.
([3]) Stajalište Europskog parlamenta od 26. ožujka 2026. (još nije objavljeno u Službenom listu)] i odluka Vijeća od 21. travnja 2026.
([4]) Okvirna odluka Vijeća 2003/568/PUP od 22. srpnja 2003. o borbi protiv korupcije u privatnom sektoru (SL L 192, 31.7.2003., str. 54., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_framw/2003/568/oj).
([5]) Konvencija sastavljena na temelju članka K.3 stavka 2. točke (c) Ugovora o Europskoj uniji, o borbi protiv korupcije u kojoj sudjeluju službenici Europskih zajednica ili službenici država članica Europske unije (SL C 195, 25.6.1997., str. 2.).

(3) Postojeći pravni okvir trebalo bi ažurirati i ojačati kako bi se olakšala učinkovita borba protiv korupcije u cijeloj Uniji. Cilj je ove Direktive kriminalizirati kaznena djela korupcije ako su počinjena s namjerom. Namjera i znanje o djelu mogu se utvrditi na temelju objektivnih i činjeničnih okolnosti. Budući da se ovom Direktivom predviđaju minimalna pravila, države članice slobodne su donijeti ili zadržati stroža pravila za kaznena djela korupcije. Ova Direktiva nadovezuje se na postojeći pravni okvir i ne bi se trebalo tumačiti da joj je cilj oslabiti postojeća nacionalna pravila za borbu protiv korupcije.

(4) Korupcija je transnacionalna pojava koja zahvaća sva društva i gospodarstva. Pri donošenju mjera na nacionalnoj razini ili razini Unije trebalo bi uzeti u obzir tu međunarodnu dimenziju. Stoga bi pri djelovanju Unije u obzir trebalo uzeti rad Skupine država protiv korupcije pri Vijeću Europe (GRECO), Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD) i Ureda Ujedinjenih naroda za droge i kriminal (UNODC).

(5) Različiti oblici korupcije zahtijevaju koordiniran i usklađen pristup među državama članicama kako bi se učinkovito otklonili njezini temeljni uzroci i posljedice. Kako bi se pitanje korupcije djelotvorno riješilo, potrebno je uspostaviti i preventivne i represivne mehanizme. Države članice potiču se da u okviru borbe protiv korupcije poduzimaju različite preventivne i zakonodavne mjere te mjere suradnje. Budući da je korupcija prije svega kazneno djelo, a određena kaznena djela korupcije i kaznena djela povezana s korupcijom definirana su u nacionalnom i međunarodnom pravu, nedostatak integriteta, neotkriveni sukobi interesa ili ozbiljna kršenja pravila o integritetu mogu prerasti u kaznena djela korupcije ako se ne suzbiju. Sprečavanje korupcije znači manju potrebu za kaznenopravnom represijom te veće povjerenje javnosti i bolje upravljanje ponašanjem javnih službenika. Djelotvorni pristupi borbi protiv korupcije u svim državama članicama trebali bi se temeljiti na mjerama za povećanje transparentnosti i integriteta, među ostalim tako da se reguliraju područja kao što su sukobi interesa, lobiranje i zapošljavanje javnih dužnosnika u privatnom sektoru po isteku njihove javne dužnosti (tzv. situacije rotirajućih vrata). Javna tijela trebala bi težiti najvišim standardima integriteta, transparentnosti i slobode od neprimjerenog utjecaja, što je važan dio suzbijanja korupcije u širem smislu. Javna uprava u kojoj rade osobe s visokom razinom vještina i integriteta temeljni je stup učinkovitih, transparentnih i djelotvornih država članica koje žele učinkovito iskorijeniti korupciju. Takvo osoblje moglo bi se postići povećanjem transparentnosti i učinkovitosti te širom primjenom objektivnih kriterija pri zapošljavanju i promicanju javnih službenika. Budući da i privatni sektor ima važnu ulogu u sprečavanju i otkrivanju korupcije, države članice mogu poticati izradu i provedbu pouzdanih i djelotvornih mehanizama za osiguravanje sukladnosti u privatnim poduzećima. Kako bi se osigurao zajednički pristup u pogledu djelotvornosti takvih mehanizama za osiguravanje sukladnosti, koji bi mogli obuhvaćati pregled rizika, kodeks ponašanja, evaluaciju koju provode treće strane te unutarnju kontrolu i reviziju, države članice mogu surađivati u izradi zajedničkih smjernica.

(6) Iako je ova Direktiva u potpunosti u skladu sa svim relevantnim odredbama nacionalnih ustava, ustavnim načelima i zakonima, naglašava se da bi neopravdana zaštita pojedinaca, posebno onih koji obnašaju javnu dužnost, od odgovornosti za kaznena djela korupcije mogla narušiti povjerenje javnosti na način koji nije u skladu s ciljevima ove Direktive.

(7) Ne dovodeći u pitanje njihovu institucijsku i administrativnu autonomiju, države članice trebale bi imati tijela ili organizacijske jedinice zadužene za sprečavanje i suzbijanje korupcije. Države članice nisu dužne na temelju ove Direktive osnovati nova tijela ili organizacijske jedinice, kao što su specijalizirani sudovi, te mogu odlučiti istom tijelu ili organizacijskoj jedinici dodijeliti i funkcije sprečavanja i funkcije suzbijanja, kao i zadaće povezane s drugim kaznenim djelima, poput organiziranog kriminala. U skladu s načelom autonomije država članica takva tijela ili jedinice ne trebaju nužno biti središnja tijela ili organizacijske jedinice. Uz potpuno poštovanje institucijske i administrativne autonomije država članica, ako takva tijela za borbu protiv korupcije imaju ovlast donositi odluke o predmetima koji su im upućeni ili koje su sama otkrila ili davati preporuke koje smatraju potrebnima, trebala bi djelovati bez neprimjerenog upletanja i neprimjerenog utjecaja trećih strana, čime bi bila zaštićena od neprimjerenih vanjskih intervencija ili pritisaka. Kako bi osigurale učinkovito funkcioniranje takvih tijela ili organizacijskih jedinica, države članice trebale bi osigurati da su resursi i ovlasti koji su dodijeljeni takvim tijelima ili organizacijskim jedinicama razmjerni pravilnom izvršavanju njihovih zadaća i da im omogućuju stjecanje specijaliziranog znanja o sprečavanju i suzbijanju korupcije.

(8) Kako bi se podigla svijest građana o opsegu, značajkama i posljedicama korupcije, trebale bi se moći poduzeti različite mjere, među ostalim u suradnji s relevantnim dionicima, kao što su civilno društvo, akademska zajednica i mediji. Takve mjere mogle bi obuhvaćati, primjerice, namjenske izvore informacija, zbirke publikacija i relevantnih propisa te kampanje i seminare za podizanje svijesti otvorene za javnost i na razumljivom jeziku.

(9) Unija je stranka Konvencije Ujedinjenih naroda protiv korupcije (UNCAC), koja je najsveobuhvatniji međunarodni pravni instrument za suzbijanje korupcije i objedinjuje različite mjere za sprečavanje i borbu protiv korupcije. Konvencijom se od stranaka zahtijeva da poduzmu zakonodavne i druge mjere za utvrđivanje kaznenih djela podmićivanja, pronevjere i pranja novca te da razmotre poduzimanje zakonodavnih ili drugih mjera za kriminalizaciju dodatnih djela, kao što su zlouporaba položaja, trgovanje utjecajem i nezakonito bogaćenje. U skladu s obvezama iz političke izjave donesene na izvanrednom zasjedanju Opće skupštine Ujedinjenih naroda o borbi protiv korupcije iz 2021. naslovljenoj „Naša zajednička predanost učinkovitom prevladavanju izazova i provedbi mjera za sprečavanje i suzbijanje korupcije te jačanje međunarodne suradnje”, Unija bi trebala, u mjeri u kojoj je to moguće, nadići minimalne zahtjeve iz UNCAC-a i utvrditi dodatne mjere za sprečavanje i suzbijanje korupcije. Ova se Direktiva temelji na zapažanjima i primjerima najbolje prakse prikupljenima u okviru Mehanizma za preispitivanje provedbe UNCAC-a.

(10) Uzimajući u obzir razvoj prijetnji povezanih s korupcijom, pravne obveze Unije i država članica na temelju međunarodnog prava i razvoj nacionalnih pravnih okvira, definiciju kaznenih djela korupcije trebalo bi dodatno uskladiti u svim državama članicama kako bi obuhvaćala korupcijske radnje na sveobuhvatniji način.

(11) Kako bi se izbjeglo nekažnjavanje kaznenih djela korupcije u javnom sektoru, trebalo bi dobro definirati područje primjene ove Direktive. Kao prvo, pojam javnog službenika trebao bi obuhvaćati i osobe koje rade u međunarodnim organizacijama, među ostalim u institucijama, agencijama i tijelima Unije te na međunarodnim sudovima. Kao drugo, budući da mnogi subjekti ili osobe obavljaju javne funkcije iako ne obnašaju službenu dužnost, pojam javnog službenika trebao bi obuhvaćati sve relevantne službenike, bez obzira na to jesu li imenovani, izabrani ili zaposleni na temelju ugovora, koji obnašaju službenu administrativnu ili sudsku dužnost, kao i sve osobe koje pružaju javne usluge, kojima su povjerene javne ovlasti ili koje podliježu kontroli ili nadzoru tijela javne vlasti u vezi s obavljanjem takve javne funkcije, čak i ako ne obnašaju službenu dužnost. Za potrebe ove Direktive definicija javnog službenika trebala bi obuhvaćati i osobe koje obavljaju javne funkcije u poduzećima u državnom vlasništvu i poduzećima pod kontrolom države, kao i u zakladama za upravljanje imovinom i poduzećima u privatnom vlasništvu koja obavljaju javne funkcije te u pravnim osobama koje su takva poduzeća osnovala ili održavaju. Za potrebe ove Direktive i u skladu s nacionalnim pravom, svaka osoba koja obnaša zakonodavnu dužnost na nacionalnoj, regionalnoj ili lokalnoj razini trebala bi se izjednačiti s nacionalnim službenikom.

(12) Visokim dužnosnicima trebalo bi smatrati osobe koje obavljaju ključne izvršne, administrativne, zakonodavne ili pravosudne funkcije. Takve funkcije mogu obuhvaćati aktivno sudjelovanje u razvoju ili izvršavanju državnih funkcija, utvrđivanje i provedbu politika, izvršavanje zakonâ, predlaganje ili provedbu zakonodavstva, donošenje i provedbu podzakonskih akata ili normativnih dekreta, donošenje odluka o državnim rashodima i donošenje odluka o imenovanju osoba na ključne izvršne, administrativne, zakonodavne ili pravosudne funkcije te odlučivanje o sudskim predmetima. Visoki dužnosnici mogu obuhvaćati nacionalne službenike kao što su šefovi središnjih i regionalnih vlada, članovi središnjih i regionalnih vlada, zamjenici ministara, državni tajnici, glavni politički savjetnici, pročelnici i članovi privatnih ureda ministara ili kabineta ako postoje, članovi parlamentarnih domova, članovi ustavnih i vrhovnih sudova, glavni državni odvjetnik i članovi vrhovnih revizijskih institucija te članovi kolegija povjerenika Europske komisije i članovi Europskog parlamenta.

(13) Potrebno je ojačati pravni okvir za borbu protiv podmićivanja i osigurati da tijela za izvršavanje zakonodavstva i kazneni progon raspolažu djelotvornim i razmjernim alatima. Kad je riječ o podmićivanju javnih službenika, razlikuju se dvije vrste podmićivanja. Kad osoba obećava, nudi ili daje nepripadnu korist bilo koje vrste kako bi utjecala na javnog službenika, riječ je o davanju mita u javnom sektoru. S druge strane, kad javni službenik zatraži ili primi takvu nepripadnu korist, ili prihvati ponudu ili obećanje u vezi s tom koristi, kako bi djelovao ili se suzdržao od djelovanja na određeni način, riječ je o primanju mita u javnom sektoru. Koristi mogu biti materijalne ili nematerijalne te novčane ili nenovčane. Korist se ne smatra nepripadnom ako je, na primjer, dopuštena zakonom ili administrativnim pravilima ili u slučajevima vrlo malih darova ili darova vrlo skromne vrijednosti. Ovom bi se Direktivom ujedno trebala utvrditi minimalna pravila o podmićivanju i drugim oblicima korupcije u privatnom sektoru u slučajevima u kojima neposredne žrtve uključuju nepravedno pogođena poduzeća i u kojima svaki čin podmićivanja može smanjiti slobodno tržišno natjecanje. Kazneno djelo podmićivanja u javnom sektoru nadovezuje se na kaznena djela primanja mita i davanja mita definirana u člancima 2. i 3. Konvencije o borbi protiv korupcije u kojoj sudjeluju službenici Europskih zajednica ili službenici država članica Europske unije te ga ne bi trebalo tumačiti ni primjenjivati blaže nego što je predviđeno tim odredbama Konvencije.

(14) Postupanje direktora ili radnika subjekata iz privatnog sektora kojim se krše profesionalne dužnosti tijekom gospodarskih, financijskih ili poslovnih aktivnosti može biti štetno za interese poduzeća iz privatnog sektora te ujedno može narušiti tržišno natjecanje u vezi s kupnjom robe ili komercijalnih usluga na štetu potencijalnih konkurenata i šire javnosti. Kriminalizacijom podmićivanja u privatnom sektoru želi se spriječiti pojavljivanje obiju vrsta štete. To bi trebalo doprinijeti sprečavanju trećih strana da se miješaju u pošteno poslovanje obećavanjem, nuđenjem ili davanjem bilo kakve nepripadne koristi direktorima ili radnicima subjekata iz privatnog sektora kako bi djelovali ili se suzdržali od djelovanja i tako povrijedili svoje dužnosti (davanje mita u privatnom sektoru). To kazneno djelo trebalo bi se primjenjivati i na direktore i radnike subjekata iz privatnog sektora koji zatraže ili prime bilo kakvu nepripadnu korist, ili prihvate ponudu ili obećanje u vezi s tom koristi, kako bi djelovali ili se suzdržali od djelovanja i tako povrijedili svoje dužnosti (primanje mita u privatnom sektoru).

(15) Kako bi se osiguralo da javni službenici ne štete namjerno financijskim interesima dotičnog javnog ili privatnog subjekta time što koriste sredstva u svrhe za koje nisu namijenjena, trebalo bi utvrditi pravila o kaznenom djelu pronevjere od strane javnih službenika u odnosu na imovinu koja im je povjerena na upravljanje. Kako bi pronevjera predstavljala kazneno djelo, trebala bi dovesti do koristi za javnog službenika ili treću stranu odnosno do štete za financijske interese dotičnog javnog ili privatnog subjekta. Kako bi se zauzeo sveobuhvatan pristup borbi protiv korupcije, države članice potiče se da kriminaliziraju i pronevjeru u privatnom sektoru. Države članice ne bi trebale odrediti da se određeni slučaj smatra kaznenim djelom samo ako je došlo i do nanošenja štete i do koristi javnog službenika.

(16) Vršenje utjecaja na javne donositelje odluka s ciljem ostvarivanja nepripadne koristi može ozbiljno narušiti pravilno funkcioniranje javnih uprava. Kako bi se to na odgovarajući način spriječilo, sastavni elementi kaznenog djela trgovanja utjecajem, ako je namjerno, trebali bi obuhvaćati dvije različite situacije. Kao prvo, kazneno djelo trebalo bi obuhvaćati obećavanje, nuđenje ili davanje bilo kakve nepripadne koristi s ciljem vršenja neprimjerenog utjecaja kako bi se od javnog službenika dobila nepripadna korist. Kao drugo, trebalo bi obuhvaćati i zahtijevanje ili primanje bilo kakve nepripadne koristi odnosno prihvaćanje ponude ili obećanja u vezi s tom koristi s ciljem vršenja neprimjerenog utjecaja kako bi se od javnog službenika dobila nepripadna korist. Takvo ponašanje trebalo bi predstavljati kazneno djelo neovisno o tome je li utjecaj bio prividan ili stvaran, je li utjecaj izvršen i je li utjecaj doveo do željenog ishoda. Kazneno djelo ne bi trebalo obuhvaćati legitimno obavljanje priznatih oblika zastupanja interesa ili pravnog zastupanja koji za cilj mogu imati vršenje legitimnog utjecaja na donošenje javnih odluka, ali ne uključuju nepripadnu razmjenu koristi. Takvi oblici zastupanja interesa, kao što je zagovaranje, često se provode u reguliranom okruženju upravo kako bi se izbjeglo da zbog nedostatka transparentnosti prerastu u korupciju. Uvođenje djelotvornih dodatnih pravila o priopćavanju sukoba interesa, o situacijama rotirajućih vrata ili o financiranju političkih stranaka isto tako može pomoći u izbjegavanju sivih zona i sprečavanju vršenja neprimjerenog utjecaja. Kad je riječ o kaznenom djelu trgovanja utjecajem, nepripadna korist kojom se želi izvršiti neprimjeren utjecaj uključuje naknadu za takve oblike zastupanja ako se takve aktivnosti obavljaju na način kojim se ispunjavaju drugi elementi kaznenog djela, među ostalim zbog relevantnog kršenja primjenjivih pravila.

(17) Nezakonito obavljanje javnih funkcija moglo bi narušiti povjerenje javnosti, vladavinu prava i ekonomsku pravednost te prouzročiti ozbiljnu štetu za javni interes. Kako bi spriječile takvu štetu, države članice trebale bi utvrditi teška kršenja zakona, bez obzira na to je li riječ o određenim djelovanjima ili propuštanjima ili i jednom i drugom. Takva teška kršenja mogu uključivati, na primjer, kršenje zakonodavnih ili regulatornih odredbi koje služe kako bi se kandidatima zajamčio slobodan pristup i ugovori pod jednakim uvjetima, ili namjernu pogrešnu primjenu prava od strane sudaca ili arbitara. Države članice trebale bi moći ograničiti primjenu kaznenog djela nezakonitog obavljanja javnih funkcija na određene kategorije javnih službenika. Pri utvrđivanju relevantnih teških kršenja zakona države članice mogle bi uzeti u obzir, među ostalim, je li dotična radnja počinjena kako bi se ostvarila nepripadna korist za dotičnog službenika ili treću stranu ili je počinjena kako bi se nanijela šteta legitimnim pravima ili interesima neke osobe.

(18) Ometanje pravde kazneno je djelo koje se čini radi podupiranja korupcije, među drugim kaznenim djelima. To je prepoznato u kaznenom pravu država članica. Stoga je nužno kriminalizirati ometanje pravde, koje podrazumijeva primjenu fizičke sile, prijetnju ili zastrašivanje ili navođenje na davanje lažnog iskaza ili izvođenje dokaza. To kazneno djelo trebalo bi obuhvaćati i radnje u cilju utjecanja na svjedočenje ili izvođenje dokaza ili na obnašanje službenih dužnosti sudskih službenika ili službenika tijela za izvršavanje zakonodavstva. U skladu s UNCAC-om ova se Direktiva primjenjuje samo na ometanje pravde u postupcima koji se odnose na kazneno djelo korupcije. Države članice pri prenošenju ove Direktive ne bi trebale biti obvezne utvrditi specifično kazneno djelo ometanja pravde u vezi s kaznenim djelima korupcije kako su utvrđena u poglavlju II. ove Direktive ako njihovo nacionalno pravo uključuje opću odredbu kojom se kriminalizira ometanje pravde i koja se primjenjuje na sva kaznena djela, pa tako i na korupciju. Države članice i dalje mogu kriminalizirati takvo postupanje u okviru više kaznenih djela na nacionalnoj razini.

(19) Korupcija je motivirana stjecanjem nepripadne ekonomske i druge koristi. Kako bi pojedinci i kriminalne organizacije bili manje motivirani za počinjenje novih kaznenih djela, a pojedinci manje skloni pristati na to da postanu lažni vlasnici imovine, trebalo bi kriminalizirati bogaćenje kaznenim djelima korupcije. To bi pak trebalo otežati prikrivanje nezakonito stečene imovine te smanjiti širenje korupcije i štetu koja se nanosi društvu. Transparentnost nadležnim tijelima pomaže da otkriju potencijalne slučajeve nezakonitog bogaćenja. Na primjer, u jurisdikcijama u kojima se od javnih službenika traži da redovito prijavljuju svoju imovinu, među ostalim pri preuzimanju i prestanku obnašanja dužnosti, nadležna tijela mogu procijeniti odgovara li prijavljena imovina prijavljenim prihodima.

(20) Države članice trebale bi donijeti mjere kako bi se odredilo da je kažnjivo kazneno djelo namjerno prikrivanje ili obmanjivanje u pogledu stvarne prirode, izvora, lokacije, raspolaganja i premještanja imovine te prava u vezi s imovinom ili vlasništva nad imovinom, znajući da je ta imovina stečena počinjenjem kaznenih djela podmićivanja u javnom ili privatnom sektoru, pronevjere, trgovanja utjecajem, ometanja pravde, ili poticanja, pomaganja i pokušaja, kako je utvrđeno u ovoj Direktivi.

(21) Nezakonito političko financiranje može biti sredstvo kojim se donositelje odluka potiče na donošenje odluka koje bi mogle biti u interesu financijera. Države članice trebale bi razmotriti poduzimanje odgovarajućih mjera protiv vrsta nezakonitog političkog financiranja, u skladu s načelom proporcionalnosti te pravilima o odgovornosti i transparentnosti na razini Unije i na nacionalnoj razini, uz potpuno poštovanje temeljnih sloboda unutarnjeg tržišta i biračkih prava građana Unije. Iako ono nije uređeno ovom Direktivom, države članice mogle bi razmotriti kriminalizaciju takvog nezakonitog političkog financiranja ako ono predstavlja prijetnju demokraciji država članica i Unije.

(22) Kazneno djelo bogaćenja kaznenim djelima korupcije trebalo bi obuhvaćati situaciju u kojoj javni službenik stječe, posjeduje ili upotrebljava imovinu za koju zna da je stečena kaznenim djelom korupcije koje je počinio drugi javni službenik. Kaznenim djelima bogaćenja kaznenim djelima korupcije i prikrivanja ne dovodi se u pitanje Direktiva (EU) 2018/1673 Europskog parlamenta i Vijeća ([6]), a posebno njezin članak 3. stavak 5. i uvodna izjava 11. o „pranju novca za vlastite potrebe”, ako je primjenjivo. Pri razmatranju je li imovina stečena kriminalnom upletenošću u kazneno djelo korupcije i je li dotična osoba toga bila svjesna, u obzir treba uzeti specifične okolnosti slučaja, na primjer činjenicu da je vrijednost imovine neproporcionalna u odnosu na zakoniti prihod optužene osobe i da se kriminalna aktivnost i stjecanje imovine vremenski preklapaju. Ne bi trebalo zahtijevati znanje o svim činjeničnim elementima ili svim okolnostima koje se odnose na kriminalnu upletenost, uključujući identitet počinitelja. Osim toga, imovinska korist stečena kaznenim djelima korupcije može se oduzeti na temelju Direktive (EU) 2024/1260 Europskog parlamenta i Vijeća ([7]). Ta direktiva sadržava i odredbe o drugim vrstama oduzimanja, među ostalim, pod određenim uvjetima, o oduzimanju imovinske koristi, ili druge imovine čija vrijednost odgovara imovinskoj koristi, koju je osumnjičenik ili optuženik prenio trećim stranama ili koju su treće strane stekle od osumnjičenika ili optuženika, ako su te treće strane znale ili su trebale znati da je svrha prijenosa ili stjecanja bila izbjegavanje oduzimanja.

(23) Kako bi se suzbila korupcija u cijeloj Uniji, države članice trebale bi utvrditi minimalne vrste i razine kaznenih i nekaznenih sankcija za kaznena djela definirana u ovoj Direktivi. Maksimalne razine kazne zatvora i drugih kazni trebale bi biti dovoljno visoke kako bi moguće počinitelje odvratile od počinjenja kaznenih djela i kako bi odražavale štetnost korupcije. S druge strane, te bi razine trebale biti razmjerne ozbiljnosti svakog kaznenog djela korupcije i usklađene s razinama kaznenih sankcija utvrđenima u pravu Unije i nacionalnom pravu. Države članice trebale bi osigurati da se sankcije izvršavaju u mjeri u kojoj je to potrebno kako bi odvraćale od počinjenja tih kaznenih djela. Ako je nacionalnim pravom utvrđena mogućnost uvjetnih osuda, prijevremenog puštanja na slobodu, uvjetnog otpusta ili pomilovanja osoba osuđenih za bilo koje kazneno djelo iz ove Direktive, pravosudna tijela trebala bi moći uzeti u obzir, među ostalim čimbenicima, težinu dotičnih kaznenih djela.

([6]) Direktiva (EU) 2018/1673 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2018. o borbi protiv pranja novca kaznenopravnim sredstvima (SL L 284, 12.11.2018., str. 22., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2018/1673/oj).

([7]) Direktiva (EU) 2024/1260 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. travnja 2024. o povratu i oduzimanju imovine (SL L, 2024/1260, 2.5.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1260/oj).

(24) Ova Direktiva ne bi trebala utjecati na pravilnu i djelotvornu primjenu drugih disciplinskih mjera ili sankcija osim onih koje su kaznene prirode, kao što su administrativne sankcije. Sankcije koje se ne mogu izjednačiti s kaznenim sankcijama, koje su izrečene istoj osobi za isto postupanje, mogu se uzeti u obzir pri izricanju kazne toj osobi za kazneno djelo definirano u ovoj Direktivi. Trebalo bi u potpunosti poštovati načelo zabrane dvostrukog suđenja ili kažnjavanja u kaznenom postupku za isto kazneno djelo (*ne bis in idem*).

(25) Države članice potiču se da svojim nadležnim tijelima omoguće da, uz kaznu zatvora ili kao alternativu kazni zatvora, izriču sankcije ili mjere koje nisu nužno kaznene prirode, kao što su isključenje iz postupaka javnog nadmetanja ili privremene zabrane kandidiranja za javne dužnosti. Takve mjere imaju opći odvraćajući učinak i mogle bi smanjiti ponavljanje kaznenih djela osuđenih počinitelja. Države članice ujedno bi trebale razmotriti uspostavu postupaka za suspenziju ili privremeni premještaj javnog službenika optuženog za neko od kaznenih djela iz ove Direktive, imajući pritom u vidu da treba poštovati načelo pretpostavke nedužnosti i pravo na djelotvoran pravni lijek.

(26) Kako bi se poboljšao kaznenopravni odgovor na kaznena djela povezana s korupcijom i odvratilo od počinjenja tih kaznenih djela, režim sankcija protiv pravnih i fizičkih osoba trebalo bi razjasniti i uskladiti s drugim instrumentima kaznenog prava Unije. Na temelju direktiva 2009/81/EZ ([8]), 2014/23/EU ([9]), 2014/24/EU ([10]) i 2014/25/EU ([11]) Europskog parlamenta i Vijeća pravomoćna osuđujuća presuda za korupciju osnova je za isključenje iz sudjelovanja u postupku nabave ili dodjele koncesije. Međutim, države članice također bi trebale moći odlučiti među kaznene ili nekaznene sankcije ili mjere koje se mogu izreći pravnim i fizičkim osobama uvrstiti isključenje takvih pravnih osoba iz postupaka javnog nadmetanja ili dodjele koncesije kako bi se obuhvatili i postupci nabava i postupci dodjele koncesije koji su ispod pragova iz relevantnih direktiva.

(27) Pravne osobe ne bi trebale moći izbjeći odgovornost angažiranjem posrednika, među ostalim povezanih pravnih osoba, za nuđenje, obećavanje ili davanje mita javnom službeniku u njihovo ime. Osim toga, novčane kazne za pravne osobe trebale bi se računati uzimajući u obzir njihov promet na svjetskoj razini ili na temelju fiksnih maksimalnih iznosa. U kontekstu kaznenih djela korupcije primjenjuju se izvansudska rješenja, koja se često smatraju pragmatičnim i učinkovitim načinom za rješavanje predmeta čije bi istraživanje i kazneni progon inače iziskivali puno vremena i resursa prije nego što bi došli pred sud. Međutim, izvansudska rješenja mogu podrazumijevati i određene izazove i države članice potiču se da te izazove uzmu u obzir.

(28) Iako ne postoji obveza povećanja kazne, države članice trebale bi osigurati da sudac ili sud pri izricanju kazni počiniteljima u obzir može uzeti otegotne okolnosti utvrđene u ovoj Direktivi, kako su provedene u nacionalnom pravu. Sudac ili sud i dalje ima diskrecijsko pravo odlučiti hoće li povećati kaznu zbog određenih otegotnih okolnosti, uzimajući pritom u obzir specifične okolnosti svakog pojedinačnog slučaja. Države članice ne bi trebale biti obvezne predvidjeti otegotne okolnosti ako je nacionalnim pravom propisano da su kaznena djela definirana u Okvirnoj odluci Vijeća 2008/841/PUP ([12]) kažnjiva kao zasebna kaznena djela te to može dovesti do strožih sankcija.

([8]) Direktiva 2009/81/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o usklađivanju postupaka nabave za određene ugovore o radovima, ugovore o nabavi robe i ugovore o uslugama koje sklapaju javni naručitelji ili naručitelji u području obrane i sigurnosti te izmjeni direktiva 2004/17/EZ i 2004/18/EZ (SL L 216, 20.8.2009., str. 76., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/81/oj).

([9]) Direktiva 2014/23/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o dodjeli ugovorâ o koncesiji (SL L 94, 28.3.2014., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/23/oj).

([10]) Direktiva 2014/24/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o javnoj nabavi i o stavljanju izvan snage Direktive 2004/18/EZ (SL L 94, 28.3.2014., str. 65., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/24/oj).

([11]) Direktiva 2014/25/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o nabavi subjekata koji djeluju u sektoru vodnog gospodarstva, energetskom i prometnom sektoru te sektoru poštanskih usluga i stavljanju izvan snage Direktive 2004/17/EZ (SL L 94, 28.3.2014., str. 243., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/25/oj).

([12]) Okvirna odluka Vijeća 2008/841/PUP od 24. listopada 2008. o borbi protiv organiziranog kriminala (SL L 300, 11.11.2008., str. 42., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_framw/2008/841/oj).

(29) Države članice trebale bi osigurati da sudac ili sud pri izricanju kazni počiniteljima u obzir može uzeti olakotne okolnosti utvrđene u ovoj Direktivi, kako su provedene u nacionalnom pravu. Podložno sudskom diskrecijskom pravu, takve bi okolnosti trebale obuhvaćati slučajeve u kojima počinitelji pružaju informacije ili na drugi način surađuju s nadležnim tijelima. Slično tome, ako su pravne osobe provele stvarne, djelotvorne i propisno procijenjene unutarnje kontrole, etičke norme i programe usklađenosti, ti bi se postupci pri sankcioniranju tih pravnih osoba trebali moći smatrati olakotnim okolnostima. Manje sankcije trebalo bi razmotriti i ako pravna osoba nakon otkrivanja kaznenog djela brzo otkrije informacije i poduzme korektivne mjere. U svakom slučaju, određivanje stvarnog iznosa sankcije imajući u vidu specifične olakotne okolnosti ostaje diskrecijsko pravo suca ili suda, uzimajući u obzir specifične okolnosti svakog pojedinačnog slučaja, uključujući, prema potrebi, činjenicu da su programi usklađenosti koje pravna osoba ima samo prividni, takozvano friziranje.

(30) Zastupnici u parlamentu i drugi javni službenici mogu imati imunitet ili pravnu zaštitu od istrage ili kaznenog progona, čime se jača njihova neovisnost jer su zaštićeni od neutemeljenih pritužbi, posebno zbog izraženih mišljenja ili glasovanja pri obnašanju svojih dužnosti. Međutim, takvi imuniteti mogu otežati učinkovitu istragu i kazneni progon kaznenih djela korupcije, među ostalim tako što utječu na otkrivanje i istragu ili kazneni progon drugih osoba koje nemaju imunitet, a možda su sudjelovale u kaznenom djelu. Stoga bi trebala postojati odgovarajuća ravnoteža između, s jedne strane, svih imuniteta ili povlastica u okviru određene jurisdikcije dodijeljenih njezinim javnim službenicima za radnje počinjene pri obavljanju njihovih funkcija i, s druge strane, mogućnosti učinkovite istrage i kaznenog progona kaznenih djela korupcije te donošenja presude za ta djela. Države članice trebale bi osigurati da se povlastice i imunitet u vezi s istragom i kaznenim progonom dodijeljeni nacionalnim službenicima za kaznena djela iz ove Direktive mogu ukinuti. Međutim, države članice pri prenošenju ove Direktive ne bi trebale biti obvezne mijenjati svoje nacionalne ustave ili ustavna načela. Pri prenošenju ove Direktive u nacionalno pravo, kao i pri primjeni nacionalnog prava kojim se prenosi ova Direktiva, u obzir se u potpunosti uzimaju te povlastice i imunitet, uključujući poštovanje slobode mandata zastupnika. Ova Direktiva ne bi trebala utjecati na legitimno obavljanje priznatih oblika zastupanja interesa koji za cilj mogu imati vršenje legitimnog utjecaja na donošenje javnih odluka, ali ne uključuju nepripadnu razmjenu koristi. Zastupanje interesa važno je za stvaranje politike koju civilno društvo podupire i koja može legitimno doprinijeti javnom sektoru.

(31) Ne dovodeći u pitanje ustroj nacionalnih pravosudnih sustava, diskrecijske ovlasti na temelju nacionalnog prava da se osobe kazneno ne gone za kaznena djela iz ove Direktive trebale bi se izvršavati u skladu s jasnim pravilima i kriterijima. Takvim bi se pravilima trebala uzeti u obzir opća potreba za učinkovitim, proporcionalnim i odvraćajućim kaznenim sankcijama za kaznena djela korupcije te osigurati učinkovitost sudskog postupka.

(32) Ovom Direktivom ne dovode se u pitanje opća pravila i načela nacionalnog kaznenog prava o izricanju i izvršavanju kazni u skladu s konkretnim okolnostima svakog pojedinačnog slučaja.

(33) S obzirom na, prije svega, mobilnost određenih počinitelja i imovinske koristi ostvarene kriminalnim aktivnostima te složenost prekograničnih istraga potrebnih za borbu protiv korupcije, sve bi države članice trebale utvrditi svoju nadležnost tako da nadležnim tijelima omoguće djelotvornu istragu i kazneni progon tog kaznenog djela, među ostalim kad je kazneno djelo u cijelosti ili djelomično počinjeno na njihovu državnom području. U okviru te obveze države članice trebale bi osigurati da se nadležnost utvrdi i u situacijama u kojima je kazneno djelo počinjeno s pomoću informacijskog sustava upotrijebljenog na njihovu državnom području, neovisno o tome nalazi li se ta tehnologija na njihovu državnom području.

(34) Kako bi nadležna tijela imala dovoljno vremena za provedbu složenih istraga i kaznenih progona, ovom se Direktivom propisuje minimalni rok zastare koji omogućuje dovoljno vremena nakon počinjenja kaznenog djela korupcije za otkrivanje, istragu, kazneni progon i donošenje presude, pri čemu se to ne odnosi na države članice koje ne određuju rokove zastare za istragu, kazneni progon i izvršenje.

(35) Kaznena djela korupcije može biti teško otkriti i istraživati jer se najčešće događaju u tajnosti. Stoga znatan dio kaznenih djela korupcije ostaje neotkriven, a njihovi počinitelji mogu uživati u imovinskoj koristi ostvarenoj korupcijom. Što više vremena prođe prije nego što se kazneno djelo korupcije otkrije, to je teže pronaći dokaze. Stoga bi trebalo osigurati da tijela za izvršavanje zakonodavstva i nadležna tijela imaju odgovarajuće istražne alate za prikupljanje relevantnih dokaza o kaznenim djelima korupcije, koja često utječu na više država članica. Nadalje, države članice trebale bi u bliskoj suradnji s Agencijom Europske unije za osposobljavanje u području izvršavanja zakonodavstva (CEPOL) omogućiti dovoljno tečajeva osposobljavanja, među ostalim za upotrebu istražnih alata, kako bi se postupci mogli uspješno provoditi te kako bi se u kontekstu povrata i oduzimanja imovine mogla utvrditi i kvantificirati imovinska korist ostvarena korupcijom. Osim toga, ovom se Direktivom olakšava prikupljanje informacija i dokaza jer se utvrđuju olakotne okolnosti za počinitelje koji pomažu nadležnim tijelima. Osposobljavanje tijela za izvršavanje zakonodavstva i pravosudnih tijela trebalo bi se odnositi na kaznenu istragu i kazneni postupak u vezi s kaznenim djelima obuhvaćenima područjem primjene ove Direktive.

(36) Osobe koje nadležnim tijelima prijave informacije o prošlim, tekućim ili planiranim slučajevima korupcije koje su dobile u okviru svojih aktivnosti povezanih s poslom u tom se kontekstu izlažu osveti. Takvim prijavama zviždača može se ojačati provedba jer one nadležnim tijelima omogućuju djelotvorno sprečavanje, otkrivanje i kazneni progon korupcije. S obzirom na javni interes za zaštitu javnih i privatnih institucija od takvih djela te za povećanje transparentnosti, dobrog upravljanja i odgovornosti, potrebno je uspostaviti djelotvorne mehanizme kako bi zviždači mogli povjerljivim kanalima obavijestiti nadležna tijela i biti zaštićeni od osvete. Direktiva (EU) 2019/1937 Europskog parlamenta i Vijeća ([13]) primjenjuje se na prijave povreda koje utječu na financijske interese Unije kako je navedeno u članku 325. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) i kako je detaljnije navedeno u relevantnim mjerama Unije te se stoga primjenjuje na prijavljivanje svih kaznenih djela obuhvaćenih područjem primjene Direktive (EU) 2017/1371 Europskog parlamenta i Vijeća ([14]). Kad je riječ o kaznenim djelima iz ove Direktive, Direktiva (EU) 2019/1937 trebala bi se primjenjivati na prijavljivanje takvih kaznenih djela i zaštitu osoba koje ih prijavljuju u skladu s uvjetima utvrđenima u njoj. Povrh obveza koje proizlaze iz Direktive (EU) 2019/1937, nadležna nacionalna tijela trebala bi osigurati da osobe koje pružaju dokaze ili na drugi način surađuju u kaznenim istragama imaju pristup potrebnoj zaštiti, u skladu s nacionalnim pravom.

(37) Budući da kaznena djela korupcije negativno utječu na širu javnost koja se u pravilu ne može zastupati u kaznenom postupku kao žrtva, za potrebe djelotvornog izvršenja pripadnici zainteresirane javnosti trebali bi moći djelovati u ime općeg interesa u predmetima povezanima s korupcijom, u skladu s nacionalnim pravom i podložno relevantnim postupovnim pravilima. Ovom se Direktivom od država članica ne zahtijeva uvođenje novih postupovnih prava za pripadnike zainteresirane javnosti. Međutim, ako takva postupovna prava za pripadnike zainteresirane javnosti postoje u nekoj državi članici u usporedivim situacijama koje se odnose na kaznena djela koja nisu ona predviđena na temelju ove Direktive, kao što je pravo sudjelovanja u postupku u svojstvu oštećenika, takva postupovna prava trebalo bi dodijeliti i pripadnicima zainteresirane javnosti u postupcima koji se odnose na kaznena djela korupcije definirana u ovoj Direktivi. Pravima pripadnika zainteresirane javnosti ne dovode se u pitanje prava žrtava kako su utvrđena u Direktivi 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća ([15]). Pojmovi „pripadnici zainteresirane javnosti" i „žrtve" trebali bi se i dalje razlikovati te od država članica ne bi trebalo zahtijevati da primjenjuju prava žrtava na pripadnike zainteresirane javnosti. Ovom Direktivom od država članica ne zahtijeva se da pripadnicima zainteresirane javnosti dodijele postupovna prava u kaznenom postupku koja dodjeljuju kategorijama osoba koje nisu pripadnici zainteresirane javnosti.

([13]) Direktiva (EU) 2019/1937 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2019. o zaštiti osoba koje prijavljuju povrede prava Unije (SL L 305, 26.11.2019., str. 17., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1937/oj).

([14]) Direktiva (EU) 2017/1371 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2017. o suzbijanju prijevara počinjenih protiv financijskih interesa Unije kaznenopravnim sredstvima (SL L 198, 28.7.2017., str. 29., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2017/1371/oj).

([15]) Direktiva 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/220/PUP (SL L 315, 14.11.2012., str. 57., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2012/29/oj).

(38) Ovom se Direktivom od država članica zahtijeva da donesu i objave nacionalnu strategiju za sprečavanje i borbu protiv korupcije. Države članice potiču se da nacionalnu strategiju izrade uz savjetovanje s civilnim društvom, tijelima ili organizacijskim jedinicama za borbu protiv korupcije, neovisnim stručnjacima, istraživačima i drugim dionicima. U nacionalnoj strategiji trebalo bi uzeti u obzir potrebe, posebnosti i izazove država članica.

(39) Neovisne organizacije civilnog društva ključne su za pravilno funkcioniranje demokracije i imaju važnu ulogu u očuvanju zajedničkih vrijednosti na kojima se Unija temelji. Djeluju kao bitni mehanizmi javne kontrole, skreću pozornost na prijetnje vladavini prava, doprinose odgovornosti onih koji su na vlasti i jamče poštovanje temeljnih prava. Države članice trebale bi, ako je primjereno, promicati sudjelovanje civilnog društva u aktivnostima u području borbe protiv korupcije.

(40) Medijski pluralizam i sloboda medija ključni su elementi u omogućivanju vladavine prava, demokratske odgovornosti, jednakosti i borbe protiv korupcije. Neovisni i pluralistički mediji, posebno istraživačko novinarstvo, imaju važnu ulogu u nadzoru javnih poslova jer otkrivaju moguće slučajeve korupcije i povrede integriteta te informiraju javnost i promiču integritet. Države članice obvezne su novinarima zajamčiti povoljno okruženje, zaštititi njihovu sigurnost i proaktivno promicati slobodu medija i medijski pluralizam. Preporuka Komisije od 16. rujna 2021. o jamčenju zaštite, sigurnosti i jačanja položaja novinara i drugih medijskih djelatnika u Europskoj uniji, Preporuka Komisije o zaštiti novinara i boraca za ljudska prava uključenih u javno sudjelovanje od očito neosnovanih ili zlonamjernih sudskih postupaka („strateške tužbe protiv javnog sudjelovanja”) od 27. travnja 2022. te Direktiva (EU) 2024/1069 Europskog parlamenta i Vijeća ([16]) sadržavaju važne zaštitne mjere i standarde kako bi se osiguralo da novinari, borci za ljudska prava i drugi mogu neometano djelovati.

(41) U cilju djelotvornog odgovaranja na kaznena djela definirana u ovoj Direktivi nužno je da nadležna tijela u državama članicama prikupljaju točne, dosljedne i usporedive statističke podatke o tim kaznenim djelima. Stoga bi države članice trebale osigurati da postoji prikladan sustav za bilježenje, izradu i dostavljanje postojećih statističkih podataka o kaznenim djelima definiranima u ovoj Direktivi. Važno je da države članice upotrebljavaju te statističke podatke za analizu razmjera i trendova kaznenih djela povezanih s korupcijom, kao i za pružanje informacija građanima. Države članice trebale bi objavljivati relevantne statističke podatke o postupcima povezanima s kaznenim djelima korupcije dobivene iz podataka koji već postoje na centraliziranoj ili decentraliziranoj razini u cijeloj državi članici. Komisija te podatke može analizirati i upotrebljavati u kontekstu praćenja, provedbe i evaluacije ove Direktive, kao i u primjeni bilo kojeg instrumenta iz paketa instrumenata za vladavinu prava, kao što je godišnje izvješće o vladavini prava.

([16]) Direktiva (EU) 2024/1069 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. travnja 2024. o zaštiti osoba uključenih u javno djelovanje od očito neosnovanih tužbi ili zlonamjernih sudskih postupaka („strateške tužbe usmjerene protiv javnog djelovanja”) (SL L, 2024/1069, 16.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1069/oj).

(42) Za djelotvornu borbu protiv korupcije ključna je učinkovita razmjena informacija među nadležnim tijelima odgovornima za sprečavanje, otkrivanje, istragu ili kazneni progon kaznenih djela korupcije. Države članice trebale bi osigurati da nadležna tijela za izvršavanje zakonodavstva djelotvorno i pravodobno razmjenjuju informacije putem Europolove mrežne aplikacije za sigurnu razmjenu informacija (SIENA), u skladu s nacionalnim pravom i pravom Unije. Ovom Direktivom žele se utvrditi zajedničke definicije kaznenih djela korupcije te bi ona trebala služiti kao referentna točka za razmjenu informacija i suradnju među nacionalnim nadležnim tijelima na temelju uredaba (EU) br. 603/2013 ([17]), (EU) 2018/1240 ([18]) i (EU) 2018/1862 ([19]) Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva (EU) 2016/681 ([20]), (EU) 2019/1153 ([21]) i (EU) 2023/977 ([22]) Europskog parlamenta i Vijeća, te Odluke Vijeća 2008/633/PUP ([23]).

(43) Korupcija je međusektorski problem, a ranjive točke i najprikladniji način za njihovo rješavanje razlikuju se od sektora do sektora. Države članice stoga bi trebale u odgovarajućim intervalima provoditi procjene kako bi utvrdile sektore ili zanimanja koji su najizloženiji riziku od korupcije te osmisliti mjere za otklanjanje glavnih rizika u utvrđenim sektorima ili zanimanjima, među ostalim tako da redovito organiziraju, prema potrebi, aktivnosti za informiranje javnosti koje su prilagođene posebnostima utvrđenih sektora ili zanimanja. Države članice koje imaju opsežne nacionalne strategije za borbu protiv korupcije također bi mogle odlučiti kako će provoditi procjene izloženosti riziku od korupcije u tim strategijama, pod uvjetom da se rizici redovito procjenjuju, a mjere redovito preispituju. Kako je, na primjer, navedeno u izvješću Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija od 23. siječnja 2019. naslovljenom „Programi za dodjelu državljanstva i prava boravka ulagačima u Europskoj uniji”, programi za dodjelu prava boravka jedan su od sektora vrlo izloženih riziku od korupcije, stoga bi trebali biti obuhvaćeni procjenama sektora koji su najizloženiji riziku od korupcije, kao i tečajevima osposobljavanja koje države članice trebaju provoditi u skladu s ovom Direktivom.

(44) Kako bi se osigurala ekvivalentna razina zaštite financijskih interesa Unije i nacionalnih financijskih interesa, odredbe Direktive (EU) 2017/1371 trebalo bi uskladiti s odredbama ove Direktive. U tu bi svrhu pravila koja se primjenjuju na kaznena djela koja utječu na financijske interese Unije, a koja se odnose na kaznene i nekaznene sankcije, otegotne i olakotne okolnosti i rokove zastare, trebala biti ekvivalentna pravilima utvrđenima ovom Direktivom.

([17]) Uredba (EU) br. 603/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o uspostavi sustava „Eurodac” za usporedbu otisaka prstiju za učinkovitu primjenu Uredbe (EU) br. 604/2013 o utvrđivanju kriterija i mehanizama za određivanje države članice odgovorne za razmatranje zahtjeva za međunarodnu zaštitu koji je u jednoj od država članica podnio državljanin treće zemlje ili osoba bez državljanstva i o zahtjevima za usporedbu s podacima iz Eurodaca od strane tijela kaznenog progona država članica i Europola u svrhu kaznenog progona te o izmjeni Uredbe (EU) br. 1077/2011 o osnivanju Europske agencije za operativno upravljanje opsežnim informacijskim sustavima u području slobode, sigurnosti i pravde (SL L 180, 29.6.2013., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/603/oj).

([18]) Uredba (EU) 2018/1240 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. rujna 2018. o uspostavi europskog sustava za informacije o putovanjima i odobravanje putovanja (ETIAS) i izmjeni uredaba (EU) br. 1077/2011, (EU) br. 515/2014, (EU) 2016/399, (EU) 2016/1624 i (EU) 2017/2226 (SL L 236, 19.9.2018., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1240/oj).

([19]) Uredba (EU) 2018/1862 Europskog parlamenta i Vijeća od 28. studenoga 2018. o uspostavi, radu i upotrebi Schengenskog informacijskog sustava (SIS) u području policijske suradnje i pravosudne suradnje u kaznenim stvarima, izmjeni i stavljanju izvan snage Odluke Vijeća 2007/533/PUP i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1986/2006 Europskog parlamenta i Vijeća i Odluke Komisije 2010/261/EU (SL L 312, 7.12.2018., str. 56., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1862/oj).

([20]) Direktiva (EU) 2016/681 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o uporabi podataka iz evidencije podataka o putnicima (PNR) u svrhu sprečavanja, otkrivanja, istrage i kaznenog progona kaznenih djela terorizma i teških kaznenih djela (SL L 119, 4.5.2016., str. 132., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2016/681/oj).

([21]) Direktiva (EU) 2019/1153 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o utvrđivanju pravila kojima se olakšava uporaba financijskih i drugih informacija u svrhu sprečavanja, otkrivanja, istrage ili progona određenih kaznenih djela i stavljanju izvan snage Odluke Vijeća 2000/642/PUP (SL L 186, 11.7.2019., str. 122., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1153/oj).

([22]) Direktiva (EU) 2023/977 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. svibnja 2023. o razmjeni informacija između tijelâ za izvršavanje zakonodavstva država članica i o stavljanju izvan snage Okvirne odluke Vijeća 2006/960/PUP (SL L 134, 22.5.2023., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/977/oj).

([23]) Odluka Vijeća 2008/633/PUP od 23. lipnja 2008. o pristupu određenih tijela država članica i Europola viznom informacijskom sustavu (VIS) za traženje podataka u svrhu sprečavanja, otkrivanja i istraga terorističkih kaznenih djela i ostalih teških kaznenih djela (SL L 218, 13.8.2008., str. 129., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2008/633/oj).

(45) Provedbom ove Direktive trebala bi se osigurati razina zaštite financijskih interesa Unije koja je ekvivalentna zaštiti nacionalnih financijskih interesa.

(46) S obzirom na to da ciljeve ove Direktive, odnosno utvrđivanje zajedničkih minimalnih pravila o definicijama kaznenih djela u području korupcije u svim državama članicama i dostupnost učinkovitih, proporcionalnih i odvraćajućih kaznenih sankcija za ta kaznena djela, ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego se zbog opsega i učinaka ove Direktive oni na bolji način mogu ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji (UEU). U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku ova Direktiva ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tih ciljeva.

(47) Planirani odvraćajući učinak primjene kaznenopravnih sankcija zahtijeva poseban oprez u vezi s temeljnim pravima. Ovom se Direktivom poštuju temeljna prava i slijede načela koja su osobito priznata Poveljom Europske unije o temeljnim pravima, ponajprije pravo na slobodu i sigurnost, zaštita osobnih podataka, sloboda izbora zanimanja i pravo na rad, sloboda poduzetništva, pravo na vlasništvo, pravo na djelotvoran pravni lijek i na pravično suđenje, pretpostavka nedužnosti i pravo na obranu, načela zakonitosti i proporcionalnosti kaznenih djela i sankcija te načelo *ne bis in idem*.

(48) U skladu s člankom 42. stavkom 1. Uredbe (EU) 2018/1725 Europskog parlamenta i Vijeća ([24]) Europski nadzornik za zaštitu podataka dostavio je mišljenje 21. lipnja 2023.

(49) U skladu s člankom 3. Protokola br. 21 o stajalištu Ujedinjene Kraljevine i Irske s obzirom na područje slobode, sigurnosti i pravde, priloženog UEU-u i UFEU-u, Irska je pismom od 10. srpnja 2023. obavijestila da želi sudjelovati u donošenju i primjeni ove Direktive.

(50) U skladu s člancima 1. i 2. Protokola br. 22 o stajalištu Danske, priloženog UEU-u i UFEU-u, Danska ne sudjeluje u donošenju ove Direktive te ona za nju nije obvezujuća niti se na nju primjenjuje. Okvirna odluka 2003/568/PUP i dalje je obvezujuća i primjenjuje se na Dansku,

DONIJELI SU OVU DIREKTIVU:

POGLAVLJE I.

OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Predmet i područje primjene

Ovom se Direktivom utvrđuju minimalna pravila u pogledu definicije kaznenih djela te kaznenih i nekaznenih sankcija u području korupcije, kao i mjere za bolje sprečavanje i borbu protiv korupcije.

([24]) Uredba (EU) 2018/1725 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2018. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka u institucijama, tijelima, uredima i agencijama Unije i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 45/2001 i Odluke br. 1247/2002/EZ (SL L 295, 21.11.2018., str. 39., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1725/oj).

Članak 2.

Definicije

Za potrebe ove Direktive primjenjuju se sljedeće definicije:

1. „imovina” znači sredstva ili imovina svake vrste, uključujući kriptoimovinu, fizička ili ne, pokretna ili nepokretna, materijalna ili nematerijalna, te pravni dokumenti ili instrumenti u bilo kojem obliku, što uključuje elektronički ili digitalni oblik, kojima se dokazuje vlasništvo nad takvim sredstvima ili imovinom ili udjel u njima;

2. „javni službenik” znači:

   (a) službenik Unije ili nacionalni službenik države članice ili treće zemlje;

   (b) svaka druga osoba kojoj je povjerena javna funkcija i koja obavlja javnu funkciju, u skladu s nacionalnim pravom, uključujući osobe koje je ovlastilo javno tijelo ili koje su podređene tom tijelu u državi članici ili trećoj zemlji;

   (c) osoba kojoj je povjerena javna funkcija i koja obavlja javnu funkciju za međunarodnu organizaciju ili međunarodni sud;

3. „službenik Unije” znači osoba:

   (a) koja je dužnosnik ili drugi službenik zaposlen na temelju ugovornog odnosa s Unijom u smislu Pravilnika o osoblju i Uvjeta zaposlenja ostalih službenika Europske unije utvrđenih u Uredbi Vijeća (EEZ, Euratom, EZUČ) br. 259/68 ([25]) („Pravilnik o osoblju”), ili

   (b) koju su država članica ili neko javno ili privatno tijelo uputili u Uniju i koja obavlja funkcije ekvivalentne funkcijama dužnosnika ili ostalih službenika Unije.

   Članovi institucije, tijela, ureda ili agencije Unije i osoblje tih tijela izjednačavaju se s dužnosnicima Unije ako se Pravilnik o osoblju na njih ne primjenjuje;

4. „nacionalni službenik” znači osoba koja obnaša izvršnu, administrativnu ili pravosudnu dužnost na nacionalnoj, regionalnoj ili lokalnoj razini, neovisno o tome je li imenovana ili izabrana, ili zaposlena na temelju ugovora, stalno ili privremeno, plaćena ili neplaćena, neovisno o senioritetu te osobe.

   Svaka osoba koja obnaša zakonodavnu dužnost na nacionalnoj, regionalnoj ili lokalnoj razini izjednačava se s nacionalnim službenikom, u skladu s nacionalnim pravom;

5. „arbitar” znači svaka osoba koja je pozvana da donese pravno obvezujuću odluku u sporovima koje su podnijele stranke sporazuma o arbitraži ako je status arbitara utvrđen u nacionalnom pravu;

6. „porotnik” znači svaka osoba koja u okviru suđenja djeluje kao član tijela odgovornog za odlučivanje o krivnji optužene osobe, u skladu s nacionalnim pravom;

7. „povreda dužnosti” znači barem svako ponašanje koje predstavlja povredu zakonske obveze ili povredu pravila struke ili uputa koje se primjenjuju u radu osobe koja u bilo kojem svojstvu upravlja subjektom iz privatnog sektora ili radi za njega;

([25]) Uredba Vijeća (EEZ, Euratom, EZUČ) br. 259/68 od 29. veljače 1968. kojom se utvrđuju Pravilnik o osoblju za dužnosnike i Uvjeti zaposlenja ostalih službenika Europskih zajednica i kojom se uvode posebne mjere koje se privremeno primjenjuju na službenike Komisije (SL L 56, 4.3.1968., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1968/259(1)/oj).

8. „pravna osoba” znači svaki subjekt koji prema primjenjivom nacionalnom pravu ima pravnu osobnost, osim država ili javnih tijela kada izvršavaju javne ovlasti te javnih međunarodnih organizacija;

9. „visoki dužnosnik” znači javni službenik kojem su povjerene ključne izvršne, administrativne, zakonodavne ili pravosudne funkcije u skladu s nacionalnim pravom; to može obuhvaćati: šefove središnjih i regionalnih vlada, članove središnjih i regionalnih vlada, zamjenike ministara, državne tajnike, glavne političke savjetnike, pročelnike i članove privatnih ureda ministara, ili kabineta ako postoje, članove parlamentarnih domova, članove ustavnih i vrhovnih sudova, glavnog državnog odvjetnika, članove vrhovnih revizijskih institucija te članove kolegija povjerenika Europske komisije i članove Europskog parlamenta.

   Odredbe ove Direktive koje se odnose na visoke dužnosnike tumače se ne dovodeći u pitanje imunitet i povlastice utvrđene nacionalnim ustavima ili zakonima.

POGLAVLJE II.

KAZNENA DJELA KORUPCIJE

Članak 3.

Podmićivanje u javnom sektoru

Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da sljedeće postupanje, ako je namjerno, predstavlja kazneno djelo:

(a) obećavanje, nuđenje ili davanje, izravno ili putem posrednika, nepripadne koristi bilo koje vrste javnom službeniku za njega ili za treću stranu, kako bi taj službenik djelovao ili se suzdržao od djelovanja pri obavljanju svojih funkcija (davanje mita u javnom sektoru);

(b) zahtijevanje ili primanje od strane javnog službenika, izravno ili putem posrednika, nepripadne koristi bilo koje vrste ili prihvaćanje ponude ili obećanja u vezi s takvom koristi za tog službenika ili za treću stranu kako bi taj službenik djelovao ili se suzdržao od djelovanja pri obavljanju svojih funkcija (primanje mita u javnom sektoru).

Za potrebe ovog članka arbitri i porotnici smatraju se javnim službenicima.

Članak 4.

Podmićivanje u privatnom sektoru

Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da sljedeće postupanje, ako je namjerno i u okviru ekonomskih, financijskih, poslovnih ili komercijalnih aktivnosti, predstavlja kazneno djelo:

(a) obećavanje, nuđenje ili davanje, izravno ili putem posrednika, nepripadne koristi bilo koje vrste osobi koja u bilo kojem svojstvu upravlja subjektom iz privatnog sektora ili radi u subjektu iz privatnog prava, za tu osobu ili za treću stranu, kako bi ta osoba djelovala ili se suzdržala od djelovanja na određeni način i tako povrijedila svoje dužnosti (davanje mita u privatnom sektoru);

(b) zahtijevanje ili primanje od strane osobe koja u bilo kojem svojstvu upravlja subjektom iz privatnog sektora ili radi u subjektu iz privatnog prava, izravno ili putem posrednika, nepripadne koristi bilo koje vrste ili prihvaćanje ponude ili obećanja u vezi s takvom koristi za tu osobu ili treću stranu, kako bi ta osoba djelovala ili se suzdržala od djelovanja i tako povrijedila svoje dužnosti (primanje mita u privatnom sektoru).

Članak 5.

Pronevjera

1. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da, ako su namjerni, dodjela, isplata, prisvajanje ili korištenje imovine protivno svrsi za koju je bila namijenjena, od strane javnog službenika kojem je izravno ili neizravno povjereno upravljanje tom imovinom, predstavljaju kazneno djelo kad su počinjeni u korist tog službenika ili u korist neke druge osobe ili subjekta ili kad štete financijskim interesima dotičnog javnog ili privatnog subjekta.

2. Države članice mogu poduzeti potrebne mjere kako bi osigurale da, ako su namjerni i u okviru ekonomskih, financijskih, poslovnih ili komercijalnih aktivnosti, dodjela, isplata, prisvajanje ili korištenje imovine protivno svrsi za koju je bila namijenjena, od strane osobe koja u bilo kojem svojstvu upravlja subjektom iz privatnog sektora ili radi u subjektu iz privatnog prava, a kojoj je izravno ili neizravno povjereno upravljanje tom imovinom, predstavljaju kazneno djelo kad su počinjeni u korist te osobe ili u korist neke druge osobe ili subjekta ili kad štete financijskim interesima dotičnog javnog ili privatnog subjekta.

Članak 6.

Trgovanje utjecajem

1. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da sljedeće postupanje, ako je namjerno, predstavlja kazneno djelo:

(a) obećavanje, nuđenje ili davanje, izravno ili putem posrednika, nepripadne koristi bilo koje vrste svakoj osobi s ciljem vršenja neprimjerenog utjecaja na određeno djelovanje ili propuštanje javnog službenika pri obavljanju njegovih funkcija, kako bi se od javnog službenika dobila nepripadna korist;

(b) zahtijevanje ili primanje, izravno ili putem posrednika, nepripadne koristi bilo koje vrste ili prihvaćanje ponude ili obećanja u vezi s takvom koristi, od strane bilo koje osobe s ciljem vršenja neprimjerenog utjecaja na određeno djelovanje ili propuštanje javnog službenika pri obavljanju njegovih funkcija, kako bi se od javnog službenika dobila nepripadna korist.

Za potrebe ovog članka arbitri i porotnici smatraju se javnim službenicima.

2. Postupanje iz stavka 1. predstavlja kazneno djelo neovisno o tome je li utjecaj izvršen i dovodi li navodni utjecaj do namjeravanih rezultata.

Članak 7.

Nezakonito obavljanje javnih funkcija

Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da, ako su namjerna, barem određena teška kršenja zakona koja javni službenik počini tako da izvrši ili propusti izvršiti određenu radnju pri obavljanju svojih funkcija, predstavljaju kaznena djela. Države članice mogu primjenu ovog članka ograničiti na određene kategorije javnih službenika.

Članak 8.

Ometanje pravde

Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da sljedeće postupanje, ako je namjerno, predstavlja kazneno djelo ili kaznena djela:

(a) primjena, izravno ili putem posrednika, fizičke sile, prijetnje ili zastrašivanja ili obećavanje, nuđenje ili davanje koristi kako bi se potaknulo davanje lažnog iskaza ili ometalo davanje iskaza ili izvođenje dokaza u postupku u vezi s počinjenjem bilo kojeg od kaznenih djela iz članaka od 3. do 6. te članaka 9. i 11.;

(b) primjena, izravno ili putem posrednika, fizičke sile, prijetnje ili zastrašivanja radi upletanja u izvršavanje službenih dužnosti od strane osobe koja obnaša sudačku dužnost ili člana tijela za izvršavanje zakonodavstva u vezi s počinjenjem bilo kojeg od kaznenih djela iz članaka od 3. do 6. te članaka 9. i 11.

Članak 9.

Bogaćenje kaznenim djelima korupcije

Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da namjerno stjecanje, posjedovanje ili korištenje imovine od strane javnog službenika koji je u trenutku primitka znao da je ta imovina stečena tako što je drugi javni službenik počinio bilo koje od kaznenih djela iz članaka od 3. do 6. te članaka 8. i 11. predstavlja kazneno djelo.

Članak 10.

Prikrivanje

Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da namjerno prikrivanje ili obmanjivanje u pogledu stvarne prirode, izvora, lokacije, raspolaganja, premještanja imovine te prava u vezi s imovinom ili vlasništva nad imovinom, znajući pritom da je ta imovina stečena počinjenjem bilo kojeg od kaznenih djela iz članaka od 3. do 6. te članaka 8. i 11., predstavlja kazneno djelo.

Članak 11.

Poticanje, pomaganje i pokušaj

1. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da poticanje na počinjenje kaznenog djela iz članaka od 3. do 6. i od 8. do 10. predstavlja kazneno djelo.

2. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da pomaganje u počinjenju kaznenog djela iz članaka od 3. do 6. i od 8. do 10. predstavlja kazneno djelo.

3. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da je pokušaj počinjenja kaznenog djela iz članaka 9. i 10. kažnjiv kao kazneno djelo i razmatraju poduzimanje potrebnih mjera kako bi osigurale da je pokušaj počinjenja barem jednog od kaznenih djela iz članaka od 3. do 6. kažnjiv kao kazneno djelo.

Članak 12.

Sankcije i mjere za fizičke osobe

1. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da su kaznena djela iz članaka od 3. do 11. kažnjiva učinkovitim, proporcionalnim i odvraćajućim kaznenim sankcijama.

2. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale:

(a) da je kazneno djelo iz članka 3., ako se djelovanjem koje treba poduzeti ili suzdržavanjem od djelovanja koje treba poduzeti od strane službenika povređuju dužnosti tog službenika, kažnjivo maksimalnom kaznom zatvora od najmanje pet godina;

(b) da su kaznena djela iz članka 5. stavka 1. te članaka 9. i 10. kažnjiva maksimalnom kaznom zatvora od najmanje četiri godine;

(c) da su kaznena djela iz članka 3., ako se djelovanjem koje treba poduzeti ili suzdržavanjem od djelovanja koje treba poduzeti od strane službenika ne povređuju dužnosti tog službenika, te iz članaka 4. i 6. kažnjiva maksimalnom kaznom zatvora od najmanje tri godine.

3. Države članice mogu predvidjeti da postupanje opisano u članku 5. ne predstavlja kazneno djelo ako je uključena korist ili uključena šteta manja od 10 000 EUR. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se prag od 10 000 EUR ili više može dosegnuti nizom postupaka obuhvaćenih člankom 5., koji su povezani i iste vrste, ako je to postupanje izvršio isti počinitelj.

4. Ne dovodeći u pitanje stavke 1. i 2. ovog članka, države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da fizičke osobe koje su počinile kaznena djela iz članaka od 3. do 6. i od 8. do 11. mogu podlijegati dodatnim kaznenim ili nekaznenim sankcijama ili mjerama koje su razmjerne težini postupanja. Takve sankcije ili mjere mogu uključivati sljedeće:

(a) novčane kazne;

(b) razrješenje, suspenziju i premještaj s javne dužnosti;

(c) zabranu obavljanja:

i. javne dužnosti;

ii. javne funkcije;

iii. dužnosti u pravnoj osobi koja je u cijelosti ili djelomično u vlasništvu te države članice;

iv. poslovnih aktivnosti koje su dovele do relevantnog kaznenog djela ili su ga omogućile;

(d) privremene zabrane kandidiranja za javne dužnosti;

(e) oduzimanje dozvola i ovlaštenja za obavljanje aktivnosti koje su dovele do relevantnog kaznenog djela ili su ga omogućile;

(f) isključenje iz pristupa javnom financiranju, uključujući postupke javnog nadmetanja, bespovratna sredstva, koncesije i licence;

(g) ako postoji javni interes, objavljivanje cijele ili dijela sudske odluke koja se odnosi na počinjeno kazneno djelo i izrečene sankcije ili mjere, ne dovodeći u pitanje pravila o privatnosti i zaštiti osobnih podataka.

Članak 13.

Odgovornost pravnih osoba

1. Države članice osiguravaju da se pravne osobe može smatrati odgovornima za kaznena djela iz članaka od 3. do 6. i od 8. do 11. ako je u korist tih pravnih osoba takva kaznena djela počinila bilo koja osoba koja ima vodeći položaj u okviru dotične pravne osobe i koja je djelovala kao pojedinac ili kao dio tijela te pravne osobe, na temelju jedne ili više sljedećih osnova:

(a) ovlasti zastupanja pravne osobe;

(b) ovlasti za donošenje odluka u ime pravne osobe; ili

(c) ovlasti za provođenje nadzora u okviru pravne osobe.

2. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se pravne osobe može smatrati odgovornima ako je osoba iz stavka 1. ovog članka nedostatkom nadzora ili kontrole omogućila da njoj podređena osoba počini kazneno djelo iz članaka od 3. do 6. i od 8. do 11. u korist te pravne osobe.

3. Odgovornost pravnih osoba na temelju stavaka 1. i 2. ovog članka ne sprečava kazneni postupak protiv fizičkih osoba koje su počinitelji, poticatelji ili pomagači u kaznenim djelima iz članaka od 3. do 6. i od 8. do 11.

Članak 14.

Sankcije i mjere za pravne osobe

1. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da je pravna osoba koja se smatra odgovornom na temelju članka 13. stavaka 1. ili 2. kažnjiva učinkovitim, proporcionalnim i odvraćajućim kaznenim ili nekaznenim sankcijama ili mjerama.

2. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da sankcije ili mjere za pravne osobe koje se smatra odgovornima na temelju članka 13. stavaka 1. ili 2. za kaznena djela iz članaka od 3. do 6. i od 8. do 11. uključuju kaznene ili nekaznene novčane kazne čiji je iznos proporcionalan težini postupanja te individualnim, financijskim i drugim okolnostima dotične pravne osobe, a mogu uključivati i druge kaznene ili nekaznene sankcije ili mjere koje su proporcionalne težini postupanja, kao što su:

(a) ukidanje prava na javne naknade ili pomoć;

(b) isključenje iz pristupa javnom financiranju, uključujući postupke javnog nadmetanja, bespovratna sredstva, koncesije i licence;

(c) privremena ili trajna zabrana obavljanja poslovnih aktivnosti;

(d) oduzimanje dozvola i ovlaštenja za obavljanje aktivnosti koje su dovele do relevantnog kaznenog djela ili su ga omogućile;

(e) mogućnost da javna tijela ponište ili raskinu ugovor u okviru kojeg je kazneno djelo počinjeno;

(f) određivanje sudskog nadzora;

(g) sudski nalog za likvidaciju;

(h) zatvaranje objekata koji su korišteni za počinjenje kaznenog djela; i

i. ako postoji javni interes, objavljivanje cijele ili dijela sudske odluke koja se odnosi na počinjeno kazneno djelo i izrečene sankcije ili mjere, ne dovodeći u pitanje pravila o privatnosti i zaštiti osobnih podataka.

3. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da je barem pravna osoba koja se smatra odgovornom na temelju članka 13. stavka 1. za kaznena djela iz članaka od 3. do 6. i članka 9. kažnjiva kaznenim ili nekaznenim novčanim kaznama čiji je iznos proporcionalan težini postupanja te individualnim, financijskim i drugim okolnostima dotične pravne osobe. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da najveći iznos takvih novčanih kazni nije manji od:

(a) za kaznena djela iz članaka od 3. do 5.:

i. 5 % ukupnog prometa pravne osobe na svjetskoj razini u poslovnoj godini koja prethodi onoj u kojoj je kazneno djelo počinjeno ili u poslovnoj godini koja prethodi onoj u kojoj je donesena odluka o izricanju novčane kazne; ili, umjesto toga

ii. iznosa koji odgovara iznosu od 40 000 000 EUR;

(b) za kaznena djela iz članaka 6., 8. i 9.:

i. 3 % ukupnog prometa pravne osobe na svjetskoj razini u poslovnoj godini koja prethodi onoj u kojoj je kazneno djelo počinjeno ili u poslovnoj godini koja prethodi onoj u kojoj je donesena odluka o izricanju novčane kazne; ili, umjesto toga

ii. iznosa koji odgovara iznosu od 24 000 000 EUR.

Države članice mogu utvrditi pravila za slučajeve u kojima nije moguće odrediti iznos novčane kazne na temelju ukupnog prometa pravne osobe na svjetskoj razini u poslovnoj godini koja prethodi onoj u kojoj je kazneno djelo počinjeno ili u poslovnoj godini koja prethodi onoj u kojoj je donesena odluka o izricanju novčane kazne.

Članak 15.

Otegotne okolnosti

1. U mjeri u kojoj to već nije dio sastavnih elemenata kaznenih djela iz članaka od 3. do 6. i članka 9., države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se, u vezi s relevantnim kaznenim djelima iz članaka od 3. do 6. i od 9. do 11., okolnost u kojoj su kaznena djela počinjena u okviru zločinačke organizacije u smislu Okvirne odluke 2008/841/PUP smatra otegotnom okolnošću.

2. U mjeri u kojoj sljedeće okolnosti već nisu dio sastavnih elemenata kaznenih djela iz članaka od 3. do 6. i članka 9., države članice mogu poduzeti potrebne mjere kako bi osigurale da se u vezi s relevantnim kaznenim djelima iz članaka od 3. do 6. i od 9. do 11. jedna ili više sljedećih okolnosti mogu, u skladu s nacionalnim pravom, smatrati otegotnom okolnošću:

(a) počinitelj je visoki dužnosnik;

(b) počinitelju je prethodno izrečena pravomoćna presuda za kazneno djelo iste naravi kao što su kaznena djela iz članaka od 3. do 6. i od 9. do 11.;

(c) počinitelj je ostvario znatnu korist ili je kaznenim djelom prouzročena znatna šteta, u mjeri u kojoj je tu korist ili štetu moguće utvrditi;

(d) počinitelj obnaša dužnosti u području istrage, kaznenog progona ili donošenja presuda;

(e) počinitelj je iskoristio ranjiv položaj osobe uključene u počinjenje kaznenog djela;

(f) počinitelj je obveznik u smislu članka 2. Direktive (EU) 2015/849 Europskog parlamenta i Vijeća ([26]), ili zaposlenik obveznika, ili ima ovlasti, kao pojedinac ili kao dio tijela obveznika, zastupati ga ili ovlasti donositi odluke u njegovo ime ili izvršavati kontrolu unutar obveznika te je počinio kazneno djelo pri obavljanju svojih profesionalnih aktivnosti.

Članak 16.

Olakotne okolnosti

Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se u vezi s relevantnim kaznenim djelima iz članaka od 3. do 6. i od 8. do 11., jedna ili više sljedećih okolnosti mogu, u skladu s nacionalnim pravom, smatrati olakotnom okolnošću:

(a) počinitelj nadležnim tijelima pruža informacije koje ta tijela inače ne bi mogla dobiti i time im pomaže da identificiraju ili privedu pravdi druge počinitelje;

(b) počinitelj nadležnim tijelima pruža informacije koje ta tijela inače ne bi mogla dobiti i time im pomaže da pronađu dokaze;

(c) ako je pravna osoba odgovorna za bilo koje kazneno djelo iz članaka od 3. do 6. i od 8. do 11. te je, osim ako to predstavlja osnovu za isključenje odgovornosti, provela djelotvorne unutarnje kontrole, mjere informiranja o etici i programe usklađenosti radi sprečavanja korupcije prije ili nakon počinjenja kaznenog djela;

(d) ako je pravna osoba odgovorna za bilo koje kazneno djelo iz članaka od 3. do 6. i od 8. do 11. te je, nakon što je kazneno djelo otkriveno, brzo i dobrovoljno prijavila kazneno djelo nadležnim tijelima i poduzeo korektivne mjere.

Olakotne okolnosti iz točaka (c) i (d) primjenjuju se samo na pravne osobe.

Članak 17.

Povlastice i imunitet u vezi s istragom i kaznenim progonom kaznenih djela korupcije

Osim ako je to u suprotnosti s njihovim ustavima, ustavnim načelima i zakonima, države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da je za potrebe kaznenih djela iz ove Direktive moguće ukinuti povlastice i imunitet u vezi s istragom i kaznenim progonom dodijeljene nacionalnim službenicima.

([26]) Direktiva (EU) 2015/849 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2015. o sprečavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca ili financiranja terorizma, o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća te o stavljanju izvan snage Direktive 2005/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i Direktive Komisije 2006/70/EZ (SL L 141, 5.6.2015., str. 73., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2015/849/oj).

Članak 18.

Nadležnost

1. Svaka država članica poduzima potrebne mjere kako bi uspostavila svoju nadležnost za kaznena djela iz ove Direktive u sljedećim slučajevima:

(a) kazneno djelo u cijelosti je ili djelomično počinjeno na njezinu državnom području;

(b) počinitelj je njezin državljanin.

2. Država članica obavješćuje Komisiju ako odluči proširiti svoju nadležnost na jedno ili više kaznenih djela iz ove Direktive koja su počinjena izvan njezina državnog područja u sljedećim slučajevima:

(a) počinitelj ima uobičajeno boravište na njezinu državnom području;

(b) kazneno djelo počinjeno je protiv njezina državljanina ili osobe koja u njoj ima uobičajeno boravište;

(c) kazneno djelo počinjeno je u korist pravne osobe s poslovnim nastanom na njezinu državnom području;

(d) kazneno djelo počinjeno je u korist pravne osobe u vezi s bilo kojom poslovnom djelatnošću koja je u cijelosti ili djelomično obavljena na njezinu državnom području.

3. Ako kazneno djelo iz ove Direktive spada u nadležnost više država članica, te države članice surađuju kako bi utvrdile koja će od njih provoditi kazneni postupak. Predmet se, prema potrebi, upućuje Eurojustu u skladu s člankom 12. stavkom 2. Okvirne odluke Vijeća 2009/948/PUP ([27]).

4. U slučajevima iz stavka 1. točke (b) države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da izvršavanje njihove nadležnosti ne bude podložno uvjetu da se kazneni progon može pokrenuti tek nakon što se država u kojoj je kazneno djelo počinjeno odrekne nadležnosti ili nakon što je podnesena prijava u državi u kojoj je kazneno djelo počinjeno.

Članak 19.

Rokovi zastare

1. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi predvidjele rok zastare kojim se omogućuju istraga, kazneni progon, sudski postupak i donošenje presude za kaznena djela iz članaka od 3. do 6. i od 8. do 11. tijekom dovoljno dugog razdoblja nakon njihova počinjenja s ciljem djelotvornog postupanja u odnosu na ta kaznena djela. Taj rok zastare iznosi kako slijedi:

(a) najmanje osam godina od počinjenja kaznenog djela kažnjivog maksimalnom kaznom zatvora u trajanju od najmanje četiri godine;

(b) najmanje pet godina od počinjenja kaznenog djela kažnjivog maksimalnom kaznom zatvora u trajanju od najmanje tri godine.

([27]) Okvirna odluka Vijeća 2009/948/PUP od 30. studenoga 2009. o sprečavanju i rješavanju sporova o izvršavanju nadležnosti u kaznenim postupcima (SL L 328, 15.12.2009., str. 42., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_framw/2009/948/oj).

2. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi predvidjele rok zastare kojim se omogućuje izvršenje sankcija izrečenih nakon pravomoćne osuđujuće presude za kaznena djela iz članaka od 3. do 6. i od 8. do 11. tijekom dovoljno dugog razdoblja nakon te osuđujuće presude. Taj rok zastare iznosi kako slijedi:

(a) najmanje deset godina od datuma pravomoćne osuđujuće presude u slučaju sljedećeg:

i. kazne zatvora u trajanju duljem od godine dana, ili umjesto toga

ii. kazne zatvora za kazneno djelo kažnjivo maksimalnom kaznom zatvora u trajanju od najmanje četiri godine;

(b) najmanje pet godina od datuma pravomoćne osuđujuće presude u slučaju sljedećeg:

i. kazne zatvora u trajanju do godinu dana, ili umjesto toga

ii. kazne zatvora za kazneno djelo kažnjivo maksimalnom kaznom zatvora u trajanju od najmanje tri godine.

3. Odstupajući od stavka 1. ovog članka, države članice mogu utvrditi kraći rok zastare, pod uvjetom da se takav rok zastare može prekinuti ili suspendirati u slučaju određenih radnji. Taj rok nije kraći od:

(a) pet godina za kaznena djela kažnjiva maksimalnom kaznom zatvora u trajanju od najmanje četiri godine;

(b) tri godine za kaznena djela kažnjiva maksimalnom kaznom zatvora u trajanju od najmanje tri godine.

4. Odstupajući od stavka 2. ovog članka, države članice mogu utvrditi kraći rok zastare, pod uvjetom da se taj rok zastare može prekinuti ili suspendirati u slučaju određenih radnji. Taj rok nije kraći od:

(a) pet godina od datuma pravomoćne osuđujuće presude u slučaju sljedećeg:

i. kazne zatvora u trajanju duljem od godine dana, ili umjesto toga

ii. kazne zatvora za kazneno djelo kažnjivo maksimalnom kaznom zatvora u trajanju od najmanje četiri godine;

(b) tri godine od datuma pravomoćne osuđujuće presude u slučaju sljedećeg:

i. kazne zatvora u trajanju do godinu dana, ili umjesto toga

ii. kazne zatvora za kazneno djelo kažnjivo maksimalnom kaznom zatvora u trajanju od najmanje tri godine.

POGLAVLJE III.

SPREČAVANJE, PRIJAVLJIVANJE I ISTRAGA

Članak 20.

Sprečavanje korupcije

1. Države članice poduzimaju odgovarajuće mjere, kao što su kampanje informiranja i podizanja razine svijesti, kako bi se povećala osviještenost javnosti te u privatnom sektoru o učinku i štetnosti korupcije s ciljem smanjenja sveukupne stope počinjenja kaznenih djela korupcije i rizika od korupcije.

2. Države članice poduzimaju mjere kako bi osigurale visoku razinu integriteta, transparentnosti i odgovornosti u javnoj upravi i javnom odlučivanju u svrhu sprečavanja korupcije. Države članice promiču kulturu javne službe na temelju navedenih načela, osiguravajući pritom da nacionalni službenici i uprave nastave unaprjeđivati svoje kapacitete za poštovanje odgovarajućih profesionalnih standarda i svoju osviještenost o situacijama sukoba interesa i rizika od korupcije.

3. Države članice poduzimaju mjere kako bi osigurale uspostavu preventivnih instrumenata. Ti instrumenti mogu uključivati, primjerice, odgovarajući pristup informacijama od javnog interesa, pravila o otkrivanju sukoba interesa u javnom sektoru i upravljanju takvim sukobima, mjere za osiguravanje transparentnosti u financiranju kandidatura za izabrane javne službenike i političke stranke, pravila o imovinskim karticama i njihovoj provjeri, prijave interesa od strane nacionalnih službenika imenovanih na temelju nacionalnog prava reguliranje situacija rotirajućih vrata kada su u njih uključeni takvi službenici, pravila o slučajevima neprijavljivanja znatne imovine ili interesa i pravila kojima se uređuje odnos između privatnog i javnog sektora.

4. Države članice osiguravaju da mjere za sprečavanje korupcije u javnom i privatnom sektoru budu dostupne i prilagođene specifičnim rizicima određenog područja djelovanja. Takve mjere uključuju barem aktivnosti za jačanje integriteta i sprečavanje prilika za korupciju među:

(a) visokim dužnosnicima;

(b) tijelima za izvršavanje zakonodavstva i pravosudnim tijelima, uključujući mjere povezane s njihovim imenovanjem i postupanjem.

5. Države članice u odgovarajućim intervalima provode procjenu kako bi utvrdile sektore ili zanimanja koji su najizloženiji riziku od korupcije i osmišljavaju mjere za otklanjanje glavnih rizika u utvrđenim sektorima ili zanimanjima.

6. Nakon procjene iz stavka 5. države članice, ako je to primjereno, redovito organiziraju aktivnosti podizanja svijesti prilagođene posebnostima utvrđenih sektora ili zanimanja, među ostalim o etici.

7. Ako je to primjereno, države članice poduzimaju mjere za promicanje sudjelovanja civilnog društva, akademske zajednice, nevladinih organizacija i organizacija u zajednici u aktivnostima u području borbe protiv korupcije.

Članak 21.

Nacionalne strategije

Ne dovodeći u pitanje postojeće politike, svaka država članica donosi i objavljuje nacionalnu strategiju za sprečavanje i borbu protiv korupcije u kojoj se utvrđuju ciljevi, prioriteti te odgovarajuće mjere i sredstva za postizanje tih ciljeva. Države članice nastoje osigurati da ta nacionalna strategija bude oblikovana uz savjetovanje s civilnim društvom, relevantnim tijelima ili jedinicama iz članka 22., neovisnim stručnjacima, istraživačima i drugim dionicima te da se u njoj u obzir uzmu potrebe, posebnosti i izazovi država članica.

Članak 22.

Tijela ili organizacijske jedinice za borbu protiv korupcije

1. Kako bi se ostvario zajednički napredak u borbi protiv korupcije, države članice osiguravaju uspostavu jednog ili više tijela ili organizacijskih jedinica zaduženih za sprečavanje korupcije i da ta tijela ili organizacijske jedinice raspolažu potrebnim stručnim znanjem za borbu protiv korupcije. Zadaće tih tijela ili organizacijskih jedinica mogu prema potrebi uključivati:

(a) procjenu imovinskih kartica nacionalnih službenika imenovanih na temelju nacionalnog prava;

(b) praćenje usklađenosti s pravilima o transparentnosti koja se primjenjuju na nacionalne službenike i javne subjekte;

(c) praćenje usklađenosti sa zakonskim odredbama i pravilima koji se odnose na sukobe interesa u javnom sektoru;

(d) utvrđivanje sektora ili zanimanja koji su najizloženiji riziku od korupcije;

(e) suradnju s nadležnim tijelima, drugim tijelima ili organizacijskim jedinicama zaduženima za suzbijanje korupcije.

2. Države članice poduzimaju mjere potrebne za uspostavu jednog ili više tijela ili organizacijskih jedinica zaduženih za suzbijanje i istrage korupcije.

3. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi zajamčile da tijela ili organizacijske jedinice iz stavaka 1. i 2.:

(a) djeluju bez neprimjerenog upletanja;

(b) poznati su javnosti;

(c) prema potrebi, donose odluke ili daju preporuke u skladu s transparentnim postupcima utvrđenima zakonima i drugim propisima;

(d) izvješćuju o svojim glavnim aktivnostima i rezultatima.

Članak 23.

Resursi

Države članice osiguravaju da tijela ili organizacijske jedinice zaduženi za sprečavanje i suzbijanje korupcije raspolažu odgovarajućim brojem kvalificiranog osoblja te financijskim, tehničkim i tehnološkim resursima potrebnima za djelotvorno obavljanje njihovih funkcija povezanih s provedbom ove Direktive.

Članak 24.

Osposobljavanje

1. Svaka država članica poduzima potrebne mjere za pružanje suvremenog osposobljavanja svojim nacionalnim službenicima kako bi mogli utvrditi različite oblike korupcije i rizika od korupcije do kojih može doći pri obnašanju njihovih dužnosti te pravodobno i primjereno reagirati na svaku sumnjivu aktivnost.

2. Ne dovodeći u pitanje neovisnost pravosuđa i razlike u organizaciji sudstva diljem Unije, svaka država članica poduzima potrebne mjere za pružanje specijaliziranog i suvremenog osposobljavanja tijelima za izvršavanje zakonodavstva i pravosudnim tijelima zaduženima za kaznene istrage i kaznene postupke u vezi s kaznenim djelima obuhvaćenima područjem primjene ove Direktive.

Članak 25.

Zaštita osoba koje prijavljuju kaznena djela ili pomažu u istrazi takvih djela

1. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se na prijavljivanje kaznenih djela iz članaka od 3. do 11. ove Direktive i na zaštitu osoba koje prijavljuju takva kaznena djela primjenjuje Direktiva (EU) 2019/1937, pod uvjetima koji su u njoj navedeni.

2. Uz mjere iz stavka 1. države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da svaka osoba koja prijavi kazneno djelo iz ove Direktive, pruži dokaze ili na neki drugi način surađuje s nadležnim tijelima ima pristup mjerama zaštite, potpore i pomoći u kontekstu kaznenog postupka, u skladu s nacionalnim pravom.

Članak 26.

Istražni alati

Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da za istragu ili kazneni progon kaznenih djela iz ove Direktive budu dostupni djelotvorni i proporcionalni istražni alati. Ti alati prema potrebi uključuju posebne istražne alate, poput onih koji se upotrebljavaju u suzbijanju organiziranog kriminala ili u drugim slučajevima teških kaznenih djela.

Članak 27.

Zamrzavanje i oduzimanje

Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi omogućile pronalaženje, identificiranje, zamrzavanje i oduzimanje predmeta i imovinske koristi ostvarenih kaznenim djelima iz poglavlja II. ove Direktive.

Države članice koje obvezuje Direktiva 2014/42/EU Europskog parlamenta i Vijeća ([28]) mjere iz prvog stavka ovog članka poduzimaju u skladu s tom direktivom.

Članak 28.

Razmjena informacija

Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se Europolova mrežna aplikacija za sigurnu razmjenu informacija (SIENA) upotrebljava za razmjenu informacija među nadležnim tijelima za izvršavanje zakonodavstva u skladu s člankom 13. Direktive (EU) 2023/977.

([28]) Direktiva 2014/42/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o zamrzavanju i oduzimanju predmeta i imovinske koristi ostvarene kaznenim djelima u Europskoj uniji (SL L 127, 29.4.2014., str. 39., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/42/oj).

Članak 29.

Prava žrtava

Ne dovodeći u pitanje Direktivu 2012/29/EU, države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi se na žrtve kaznenih djela na temelju ove Direktive, uključujući, ako je primjenjivo, pravne osobe, u skladu s nacionalnim pravom, primjenjivala relevantna prava na temelju primjenjivog prava.

Članak 30.

Prava zainteresirane javnosti na sudjelovanje u postupcima

Države članice osiguravaju da osobe na koje utječu ili na koje će vjerojatno utjecati kaznena djela iz članaka od 3. do 9. ove Direktive i osobe koje imaju dovoljan interes ili koje tvrde da im je povrijeđeno pravo, kao i nevladine organizacije koje su uključene u borbu protiv korupcije i ispunjavaju zahtjeve u skladu s nacionalnim pravom, imaju odgovarajuća postupovna prava u postupcima koji se odnose na ta kaznena djela, ako takva postupovna prava za zainteresiranu javnost postoje u državi članici u postupcima koji se odnose na druga kaznena djela, primjerice u svojstvu oštećenika.

Članak 31.

Suspenzija ili premještaj javnog službenika

Države članice razmatraju uspostavljanje kaznenih, administrativnih ili disciplinskih postupaka na temelju kojih nadležno tijelo može, prema potrebi, suspendirati ili privremeno premjestiti javnog službenika optuženog za neko od kaznenih djela iz ove Direktive, uz poštovanje načela pretpostavke nedužnosti.

POGLAVLJE IV.

KOORDINACIJA I SURADNJA

Članak 32.

Suradnja među državama članicama i institucijama, tijelima, uredima ili agencijama Unije

Ako se sumnja da su kaznena djela iz ove Direktive prekogranične prirode, nadležna tijela dotičnih država članica razmatraju upućivanje informacija povezanih s tim kaznenim djelima odgovarajućim nadležnim institucijama, tijelima, uredima ili agencijama Unije.

Ne dovodeći u pitanje pravila o prekograničnoj suradnji i uzajamnoj pravnoj pomoći u kaznenim stvarima, države članice, Europol, Eurojust, Ured europskog javnog tužitelja i Europski ured za borbu protiv prijevara (OLAF) te Komisija, u skladu s vlastitim nadležnostima, surađuju u suzbijanju kaznenih djela iz ove Direktive. U tu svrhu Eurojust, prema potrebi, pruža tehničku i operativnu pomoć koja je nadležnim tijelima potrebna kako bi se olakšala koordinacija njihovih istraga. Komisija i OLAF prema potrebi mogu pružiti pomoć.

Članak 33.

Potpora Komisije državama članicama i njihovim nadležnim tijelima

1. Komisija priprema pregled rizika od korupcije za pojedine sektore u Uniji i olakšava razmjenu informacija među državama članicama i stručnjacima u cijeloj Uniji.

2. Zadaće Komisije u okviru mreže EU-a za borbu protiv korupcije uključuju:

(a) olakšavanje suradnje i razmjenu primjera najbolje prakse među relevantnim osobljem, predstavnicima civilnog društva, stručnjacima, istraživačima i drugim dionicima iz država članica;

(b) pružanje potpore svim dionicima u njihovim aktivnostima kada oni to zatraže, a posebice državama članicama, tako da oblikuje primjere najboljih praksi, materijale s neobvezujućim smjernicama i metodologije.

3. Komisija obavješćuje države članice o financijskim sredstvima na razini Unije koja su na raspolaganju državama članicama za borbu protiv korupcije, među ostalim o Unijinim antikorupcijskim programima s trećim zemljama.

Članak 34.

Prikupljanje podataka i statistika

1. Države članice uspostavljaju sustav za bilježenje, izradu i dostavljanje anonimiziranih statističkih podataka o kaznenim djelima iz članaka od 3. do 11. ove Direktive.

2. Statistički podaci iz stavka 1. uključuju barem sljedeće postojeće podatke, kada su dostupni na središnjoj razini:

(a) broj kaznenih djela koja su države članice evidentirale i za koja su donijele presudu;

(b) broj sudskih predmeta kod kojih je optužba odbijena, uključujući broj predmeta kod kojih je optužba odbijena na temelju isteka roka zastare za dotično kazneno djelo;

(c) broj izvansudskih rješenja za predmete koji se odnose na kaznena djela iz članaka od 3. do 11., ako takvi mehanizmi postoje u određenoj državi članici u bilo kojoj fazi relevantnog postupka;

(d) broj fizičkih osoba, pri čemu se, ako je dostupan, navodi broj javnih službenika i visokih dužnosnika, koje su:

i. kazneno gonjene;

ii. osuđene;

iii. novčano kažnjene;

(e) broj pravnih osoba koje su:

i. kazneno gonjene;

ii. osuđene;

iii. novčano kažnjene;

(f) vrste i razine sankcija izrečenih za kaznena djela iz članaka od 3. do 11.;

(g) broj pomilovanja povezanih s osuđujućim presudama koje se odnose na članke 3., 4., 5. i 6.

3. Države članice svake godine i ako je moguće do 1. lipnja, a najkasnije do 31. prosinca, objavljuju, u strojno čitljivom, lako dostupnom i usporedivom formatu, statističke podatke iz stavka 2. za prethodnu godinu te o tome obavješćuju Komisiju.

POGLAVLJE V.

ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 35.

Zamjena Okvirne odluke 2003/568/PUP i Konvencije o borbi protiv korupcije u kojoj sudjeluju službenici Europskih zajednica ili službenici država članica Europske unije

1. Okvirna odluka 2003/568/PUP zamjenjuje se u odnosu na države članice koje obvezuje ova Direktiva, ne dovodeći u pitanje obveze tih država članica u pogledu roka za prenošenje navedene okvirne odluke u nacionalno pravo.

U odnosu na države članice koje obvezuje ova Direktiva, upućivanja na Okvirnu odluku 2003/568/PUP smatraju se upućivanjima na ovu Direktivu. Posebice se upućivanja na članak 2. Okvirne odluke 2003/568/PUP smatraju upućivanjima na poglavlje II. ove Direktive.

2. Konvencija o borbi protiv korupcije u kojoj sudjeluju službenici Europskih zajednica ili službenici država članica Europske unije zamjenjuje se u odnosu na države članice koje obvezuje ova Direktiva.

U odnosu na države članice koje obvezuje ova Direktiva, upućivanja na tu konvenciju smatraju se upućivanjima na ovu Direktivu. Posebice se upućivanja na članak 3. Konvencije o borbi protiv korupcije u kojoj sudjeluju službenici Europskih zajednica ili službenici država članica Europske unije smatraju upućivanjima na poglavlje II. ove Direktive.

Članak 36.

Izmjene Direktive (EU) 2017/1371

Direktiva (EU) 2017/1371 mijenja se kako slijedi:

1. u članku 2. stavku 1. umeće se sljedeća točka:

„(c) ‚visoki dužnosnik' znači visoki dužnosnik kako je definiran u članku 2. točki 9. Direktive (EU) 2026/1021 Europskog parlamenta i Vijeća (*) .

(*) Direktiva (EU) 2026/1021 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2026. o borbi protiv korupcije, zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2003/568/PUP i Konvencije o borbi protiv korupcije u kojoj sudjeluju službenici Europskih zajednica ili službenici država članica Europske unije te o izmjeni Direktive (EU) 2017/1371 Europskog parlamenta i Vijeća (SL L, 2026/1021, 11.5.2026., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2026/1021/oj).";

2. članak 4. stavak 2. zamjenjuje se sljedećim:

„2. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da primanje mita i davanje mita u javnom sektoru, kada su počinjeni s namjerom, predstavljaju kazneno djelo.

(a) Za potrebe ove Direktive ‚primanje mita u privatnom sektoru' znači postupanje javnog službenika koji izravno ili putem posrednika traži ili prima bilo kakvu korist za sebe ili za treću stranu, ili prihvaća obećanje takve koristi, kako bi djelovao ili se suzdržao od djelovanja u skladu sa svojom dužnošću ili pri obavljanju svoje funkcije na način koji šteti ili bi mogao štetiti financijskim interesima Unije.

(b) Za potrebe ove Direktive ‚davanje mita u javnom sektoru' znači postupanje osobe koja obećava, nudi ili daje, izravno ili putem posrednika, bilo kakvu korist javnom službeniku za njega ili za treću stranu kako bi djelovao ili se suzdržao od djelovanja u skladu sa svojom dužnošću ili pri obavljanju svoje funkcije na način koji šteti ili bi mogao štetiti financijskim interesima Unije.";

3. članak 7. mijenja se kako slijedi:

(a) stavak 3. zamjenjuje se sljedećim:

„3. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da su kaznena djela iz članka 3. i članka 4. stavaka 1. i 3. kažnjiva maksimalnom kaznom zatvora u trajanju od najmanje četiri godine ako je tim kaznenim djelima uzrokovana znatna šteta ili je stečena znatna korist.

Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da kaznena djela iz članka 4. stavka 2., ako se djelovanjem ili propuštanjem djelovanja od strane službenika ne povređuju dužnosti tog službenika, budu kažnjiva maksimalnom kaznom zatvora od najmanje četiri godine ako je tim kaznenim djelima uzrokovana znatna šteta ili je stečena znatna korist.

Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da kaznena djela iz članka 4. stavka 2., ako se djelovanjem ili propuštanjem djelovanja od strane službenika povređuju dužnosti tog službenika, budu kažnjiva maksimalnom kaznom zatvora u trajanju od najmanje pet godina ako je tim kaznenim djelima uzrokovana znatna šteta ili je stečena znatna korist.

Šteta ili korist nastale kaznenim djelima iz članka 3. stavka 2. točaka (a), (b) i (c) te članka 4. smatraju se znatnima kada su uzrokovana šteta ili stečena korist veće od 100 000 EUR.

Šteta ili korist nastale kaznenim djelima iz članka 3. stavka 2. točke (d) i podložno članku 2. stavku 2. uvijek se smatraju znatnima.

Države članice također mogu predvidjeti maksimalnu kaznu zatvora u trajanju od najmanje četiri godine u slučaju drugih teških okolnosti definiranih u njihovu nacionalnom pravu.";

(b) stavak 4. zamjenjuje se sljedećim:

„4. Ako je kaznenim djelom iz članka 3. stavka 2. točaka (a), (b) ili (c) ili članka 4. stavaka 1. i 3. uzrokovana šteta manja od 10 000 EUR ili stečena korist manja od 10 000 EUR, države članice umjesto kaznenopravnih sankcija mogu predvidjeti druge sankcije.";

(c) dodaje se sljedeći stavak:

„6. Ne dovodeći u pitanje stavke od 1. do 5. ovog članka, države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da fizičke osobe koje su počinile kaznena djela iz članaka 3., 4. i 5. ove Direktive mogu podlijegati dodatnim kaznenopravnim ili nekaznenopravnim sankcijama ili mjerama koje mogu uključivati one navedene u članku 12. stavku 4. Direktive (EU) 2026/1021.";

4. članak 8. zamjenjuje se sljedećim:

„*Članak 8.*

Otegotne i olakotne okolnosti

Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se, ako je kazneno djelo iz članaka 3., 4. ili 5. ove Direktive počinjeno u okviru zločinačke organizacije kako je definirana u Okvirnoj odluci 2008/841/PUP, to smatra otegotnom okolnošću.

Države članice mogu poduzeti potrebne mjere kako bi osigurale da se jedna ili više okolnosti iz članaka 15. i 16. Direktive (EU) 2026/1021 mogu, u skladu s relevantnim odredbama nacionalnog prava, smatrati otegotnim i olakotnim okolnostima u vezi s kaznenim djelima iz ove Direktive.";

5. članak 9. zamjenjuje se sljedećim:

„*Članak 9.*

Sankcije za pravne osobe

1. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da je pravna osoba koja se smatra odgovornom na temelju članka 6. kažnjiva učinkovitim, proporcionalnim i odvraćajućim kaznenopravnim ili nekaznenopravnim sankcijama ili mjerama.

2. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da sankcije ili mjere za pravne osobe koje se smatra odgovornima na temelju članka 6. ove Direktive uključuju kaznenopravne ili nekaznenopravne novčane kazne čiji je iznos proporcionalan težini postupanja te individualnim, financijskim i drugim okolnostima dotične pravne osobe, a mogu uključivati i druge kaznenopravne ili nekaznenopravne sankcije ili mjere koje su proporcionalne težini postupanja, kao što su one iz članka 14. stavka 2. Direktive (EU) 2026/1021.

U mjeri u kojoj se pravne osobe smatraju odgovornima na temelju članka 6. stavka 1. ove Direktive, u vezi s kaznenim djelima iz članka 4. stavaka 2. i 3. ove Direktive primjenjuje se članak 14. stavak 3. Direktive (EU) 2026/1021.";

6. članak 12. mijenja se kako slijedi:

(a) stavci 2., 3. i 4. zamjenjuju se sljedećim:

„2. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi omogućile istragu, kazneni progon, sudski postupak i donošenje presude za kaznena djela iz članka 3., članka 4. stavka 1. i članka 5. koja su kažnjiva maksimalnom kaznom zatvora u trajanju od najmanje četiri godine, i to tijekom razdoblja od najmanje pet godina nakon počinjenja tih kaznenih djela.

3. Odstupajući od stavka 2., države članice mogu utvrditi rok zastare kraći od pet godina, ali ne kraći od tri godine, pod uvjetom da se taj rok zastare može prekinuti ili suspendirati u slučaju određenih radnji.

4. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi omogućile istragu, kazneni progon, sudski postupak i donošenje presude za kaznena djela iz članka 4. stavaka 2. i 3. koja su kažnjiva maksimalnom kaznom zatvora u trajanju od najmanje četiri godine, i to tijekom razdoblja od najmanje osam godina nakon počinjenja tih kaznenih djela.";

(b) dodaju se sljedeći stavci:

„5. Odstupajući od stavka 4., države članice mogu utvrditi rok zastare kraći od osam godina, ali ne kraći od pet godina, pod uvjetom da se taj rok zastare može prekinuti ili suspendirati u slučaju određenih radnji.

6. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi predvidjele rok zastare od najmanje pet godina od datuma pravomoćne osuđujuće presude za kazneno djelo iz članka 3., članka 4. stavka 1. i članka 5. koji omogućuje izvršenje sljedećih sankcija izrečenih nakon te osuđujuće presude:

(a) kazna zatvora u trajanju duljem od godine dana, ili umjesto toga

(b) kazna zatvora za kazneno djelo kažnjivo maksimalnom kaznom zatvora u trajanju od najmanje četiri godine.

7. Odstupajući od stavka 6., države članice mogu utvrditi rok zastare kraći od pet godina, ali ne kraći od tri godine, pod uvjetom da se taj rok zastare može prekinuti ili suspendirati u slučaju određenih radnji.

8. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi predvidjele rok zastare od najmanje deset godina od datuma pravomoćne osuđujuće presude za kazneno djelo iz članka 4. stavaka 2. i 3. koji omogućuje izvršenje sljedećih sankcija izrečenih nakon te osuđujuće presude:

(a) kazna zatvora u trajanju duljem od godine dana, ili umjesto toga

(b) kazna zatvora za kazneno djelo koje je kažnjivo maksimalnom kaznom zatvora u trajanju od najmanje četiri godine.

9. Odstupajući od stavka 8., države članice mogu utvrditi rok zastare kraći od deset godina, ali ne kraći od pet godina, pod uvjetom da se taj rok može prekinuti ili suspendirati u slučaju određenih radnji.”.

Članak 37.

Prenošenje

1. Države članice stavljaju na snagu zakone i druge propise koji su potrebni radi usklađivanja s ovom Direktivom do 1. lipnja 2028.

Međutim, za obveze na temelju članka 20. stavka 5. i članka 21. države članice stavljaju na snagu zakone i druge propise koji su potrebni radi usklađivanja s ovom Direktivom do 1. lipnja 2029.

2. Kada države članice donose te mjere, one sadržavaju upućivanje na ovu Direktivu ili se na nju upućuje prilikom njihove službene objave. Načine tog upućivanja određuju države članice.

3. Države članice Komisiji dostavljaju tekst glavnih mjera nacionalnog prava koje donesu u području na koje se odnosi ova Direktiva.

Članak 38.

Evaluacija i izvješćivanje

1. Komisija do 1. lipnja 2030. Europskom parlamentu i Vijeću podnosi izvješće u kojem se procjenjuje u kojoj su mjeri države članice poduzele potrebne mjere za usklađivanje s ovom Direktivom.

2. Komisija do 1. lipnja 2032. Europskom parlamentu i Vijeću podnosi izvješće u kojem se procjenjuje dodana vrijednost ove Direktive u pogledu borbe protiv korupcije i koje sadrži procjenu članka 7. i njegove provedbe u državama članicama. To izvješće obuhvaća i učinak ove Direktive na temeljna prava i slobode. Ako je potrebno, Komisija na temelju te procjene odlučuje o prikladnom daljnjem djelovanju.

Članak 39.

Stupanje na snagu

Ova Direktiva stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Članak 40.

Adresati

Ova je Direktiva upućena državama članicama u skladu s Ugovorima.

Sastavljeno u Strasbourgu 29. travnja 2026.

Za Europski parlament	*Za Vijeće*
Predsjednica	*Predsjednica*
R. METSOLA	M. RAOUNA